

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

ΝΑΥΤΟΧΩΡΙ ΤΡΙΚΕΡΙ

ΤΟ ΑΚΡΟΠΡΩΡΟ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΟΡΝΑΛΗΣ
ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

Μέχρι σχεδόν τα μέσα της δεκαετίας του '70', το Τρίκερι κατείχε μια πανελλήνια αποκλειστικότητα. Ήταν ο μοναδικός στεριανός τόπος με πρόσβαση μόνον από τη θάλασσα. Κανένας δρόμος δεν τολμούσε ως τότε να δαμάσει τις κακοτράχαλες πλαγιές του φοβερού Τισσαίου, που έμοιαζε να κρατάει ξηλόφθονα το Τρίκερι μακρινά από τη φυσική του συνέχεια, το Πήλιο. Σκαρφαλωμένο εκεί ψηλά στο λόφο του το φημισμένο ναυτοχώρι, θύμιζε παλιό, περήφανο **ακρό-πρωρο**, ξεκομμένο όμως από το υπόλοιπο καράβι. Ίσως αυτό το παράδοξο να τόνιζε ακόμη περισσότερο τη ναυτική αίγλη του χωριού. Το βέβαιο όμως είναι, πως αυτή η ρομαντική ιδιαιτερότητα δημιουργούσε-όχι σπάνια-μεγάλα πρακτικά προβλήματα επικοινωνίας με την υπόλοιπη στεριά. Δεν ήταν λίγες οι φορές, που όταν ξεσπούσαν άγριοι νοτιάδες αποκλειόταν το χωριό και οι κάτοικοί του ένιωθαν σαν απομονωμένοι φαροφύλακες, όχι καταμεσής στα πέλαγα αλλά στην άκρη του Πηλίου.

Κοντά στα τέλη της δεκαετίας του '70 κάποια βαριά οδοποιητικά μηχανήματα της MOMA διατάραξαν για πρώτη φορά την ηρεμία των ακτών. Δέντρα και θάμνοι ξεριζώθηκαν, πελώριοι βράχοι ανατινάχτηκαν, αμέτρητοι όγκοι χώματος μετακινήθηκαν. Το Τρίκερι άρχισε να ζει τη δική του κοσμογονία, που θα σηματοδοτούσε το τέλος της απομόνωσής του από τον κόσμο της στεριάς.

Την εποχή εκείνη -που φαντάζει τώρα απόμακρη-, τόφερε η μοίρα ή η αποκοτιά μου να προσπαθώ απεγνωσμένα να διασχίσω, μ' ένα αυτοκίνητο μικρό και ταπεινό, όλα εκείνα τα άγρια χιλιόμετρα από τη Μηλίνα ως το

Τρίκερι. Ήταν ένας αγώνας που έμοιαζε αρχικά άνισος και είχε κρατήσει δύομισή ώρα για μια απόσταση 27 χιλιομέτρων. Ακόμα όμως θυμάμαι τη χαρά και υπερηφάνια μου, όταν - χιλιοταλαιπωρημένοι νικητές εγώ και το αυτοκίνητο - αγναντεύαμε από την κορφή του Τρί-κερι τη θάλασσα.

Σήμερα ο καθένας φτάνει στη ναυτική πολιτεία εύκολα και γρήγορα. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '90 ένας καλός ασφαλτοστρωμένος δρόμος έχει συνδέσει τον μοναχικό βιγλάτορα του Παγασητικού με τον υπόλοιπο κορμό της μαγνησιακής Χερσονήσου.

Να όμως που το ωραίο ναυτοχώρι ζει τον τελευταίο καιρό μιαν απρόσμενη περιπέτεια. Σαν να του κάκωσε η Πολιτεία που έστρεψε το βλέμμα στη στεριά, το καταδίκασε με μια ακατανόητη και μίζερη απόφαση, να πάψει να έχει διεξοδο στη θάλασσα. Περνούν καθημερινά από μπροστά του καράβια και ιπτάμενα δελφίνια, σχίζουν τις θάλασσές του με ταχύτητα και χάνονται. Μόνον τα απόνερά τους φτάνουν στις ακτές, ούτε ένα δεν λέει να ξεστρατίσει και να δέσει δύο λεπτά στο λιμανάκι της Αγίας Κυριακής ή στο νησί του Τρίκερι. Ιστορία και ναυτική παράδοση, προσφορά στον μεγάλο Ναυτικό Αγώνα του '21, μα και τόσες σύγχρονες ανάγκες για τουριστική αξιοποίηση του τόπου ξεχάστηκαν, παραμερίστηκαν, έγιναν άψυχοι αριθμοί και σκοπιμότητες στα ανήλιαγα γραφεία κάποιων ανεγκέφαλων στο κέντρο της Αθήνας. Εκεί που είναι αδύνατον να φτάσει η βουή των κυμάτων, η αλμύρα του πελάγου, η απόγνωση της περιφέρειας. Κοιτάζει το χάρτη ο επισκέπτης κι αναρωτιέται γιατί να μην μπορεί -όπως παλιά- να φτάσει στο Τρίκερι ή στο νησί του από τη θάλασσα.

Παίρνω για άλλη μια φορά τον μακρύ και ωραίο δρόμο για την άκρη του Πηλίου. Χόρτο, Μηλίνα, Τζάστενη, κόλποι σμαραγδένιοι και παραλίες μαγευτικές, Διακόπι, Κόπτες, στροφές που ανηφορίζουν προς το Τρίκερι, τόποι γνώριμοι κι αγαπημένοι, δεμένοι αδιάσπαστα με τόσες αναμνήσεις.

Κάποια στιγμή τελειώνουν οι στροφές και αντικρίζω απέναντι το Τρίκερι ν' αγναντεύει απ' τα ψηλώματα του λόφου του την άγρια ράχη του Τισσαίου, μα να κρατάει τις πιο πολλές και ερωτικές ματιές για την μεγάλη προαιώνια αγάπη του, τη θάλασσα.

ΣΤΑ ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Νωρίς το πρωί ξεκινάμε για την πλατεία, στο καθιερωμένο ραντεβού μας με το πρώτο καφεδάκι της ημέρας. Δεν είναι πολλή ώρα που βγήκε ο ήλιος πίσω από το λόφο. Τον παρακολουθούμε από το μπαλκόνι του δωματίου μας ν' ανηφορίζει και να χουσιζει όλο και περισσότερες σκεπές. Πριν από έναν

Το περίφημο Τισσαίο με τις κακοτράχαλες πηγαίες του πάνω από τον κόλπο "Διακόπι", πολύ κοντά στις Κόττες. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

μόλις χρόνο δεν θα είχαμε αυτή τη δυνατότητα στο Τρίκερι, η ξενοδοχειακή του υποδομή ήταν ανύπαρκτη. Αρχές Ιουνίου του 2002 ο **Γιώργος Μαραβέλιος** με την οικογένειά του δημιούργησε 7 ενοικιαζόμενα δωμάτια, λιτά, περιποιημένα και καθαρά και από τότε μπορεί ο επισκέπτης ν' αγναντεύει ψηλά από το Τρίκερι τη θάλασσα.

Βγαίνοντας στο δρόμο απολαμβάνουμε το

πρώτο άρωμα της μέρας. Είναι το μεγάλο και ολάνθιστο γιασεμί, που με τον πληθωρικό του όγκο έχει στεφανώσει την πόρτα του ξενοώνα. Καθώς παίρνουμε το λιθόστρωτο δρόμο προς το κέντρο τα αρώματα πληθαίνουν, όπως και οι καλημέρες των πρόσχαρων Τρικεριωτών που συναντάμε.

Στην είσοδο της κεντρικής πλατείας είναι η μικρή ψαραγορά, μερικές κάσες με ολό-

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΠΟΥΡΑΚΗΣ

φρεσκα μελανούρια, λιθρίνια, γάυρο και μπακαλιάρο. Η ζήτηση είναι μεγάλη, όλοι σπεύδουν για να διαλέξουν τα καλύτερα. Η πλατεία είναι στρωμένη με μεγάλες ορθογώνιες πλάκες και ολόγυρά της είναι διατεταγμένα μικρομάγαζα, καφενεία και ταβερνάκια. Κάποια από αυτά χρονολογούνται από τα μέσα του 19ου αιώνα. Ίσως τότε πρωτοείδαν το φως και μερικές από τις ακακίες της πλατείας που κυριαρχούν σ' όλο το χώρο.

Έρχονται οι καφέδες, στα γνώριμα λευκά, χοντρά φλυτζανάκια. Μικρά όπως είναι δεν επαρκεί το λιγοστό τους περιεχόμενο για το ξεκίνημα της μέρας, χρειάζομαστε και δεύτερο. Η παραμονή στη πλατεία την όμορφη τούτη πρωινή ώρα είναι αληθινή απόλαυση, ένα μωσαϊκό διαφορετικών ανθρώπων και δραστηριοτήτων, από την υπηρεσία καθαριότητας που σκουπίζει με επιμέλεια το πλακόστρωτο μετά την κοσμοσυρροή της Κυριακής, ως το τάβλι και τις εύθυμες κουβέντες των Τρικεριωτών, που οι περισσότεροι είναι απόμαχοι της θάλασσας.

Φτάνει κάποιος με μια μικρή σακούλα που

περιέχει ελάχιστα ψαράκια.

- *Είχες πάει στη θάλασσα; τον ρωτάνε*

- *Έβαλα ένα διχτάκι αλλά ούτε για μεζέ δεν φτάνουνε.*

Κάποιος νεοφερμένος αναγγέλλει μεγαλόφωνα, πως ένα καΐκι έβγαλε έναν τόνο παλαμίδα.

- *Παλαμίδα αυτή την εποχή; ρωτάνε απορημένοι οι περισσότεροι.*

- *Ναι, είχε απ' όλα, φρίσες, γοφάρια, παλαμίδες και λακέρδες.*

- *Μακάρι να βγάζουν ψάρια τα παιδιά, λέει μεγαλόψυχα αυτός με το διχτάκι.*

Περνάνε οι νοικοκυρές μπροστά από την πλατεία, φορτωμένες με τα ψώνια του σπιτιού. Γι' αυτές η πλατεία είναι μόνον σημείο διέλευσης. Τα καφενεία, το τάβλι και οι πολύωρες κουβέντες είναι αποκλειστικές ασχολίες των αντρών.

Η κεντρική πλατεία του Τρίκερι - που ονομάζεται **Πλατεία 25ης Μαρτίου** - εκτός από γραφική και ωραία, είναι και χώρος άρρηκτα συνδεδεμένος με ιστορικά γεγονότα του χωριού. Η **2 Μαΐου του 1821** ήταν μεγάλη ημέρα για το Τρίκερι και την Μαγνησία. Οι Καπετα-

ναίοι **Τσαμαδός, Κριεζής, Κούτσης** και **Κυριάκος** προσορμίζονται στην Αγία Κυριακή, ενώ την ίδια μέρα φτάνει και ο φλογερός Αρχιμανδρίτης **Άνθιμος Γαζής**. Όλοι μαζί συνεδριάζουν στο αρχοντικό του **Στάθη Γιάννη** και παίρνουν την απόφαση της εξέγερσης. Ο Γαζής στην πλατεία του χωριού διαβάζει σε παλλαϊκή συγκέντρωση την Επανάστατική του Προκήρυξη και υψώνει τη Σημαία. Έτσι κηρύχτηκε η επανάσταση στο Τρίκερι. Είχε προηγηθεί μια άλλη σημαδιακή μέρα, **η 24η Μαρτίου του 1818**. Ήταν τότε, που οι πρωτεργάτες της Φιλικής Εταιρείας **Αθανάσιος Τσακάλωφ** και **Άνθιμος Γαζής**, φτάνουν στο ιστορικό ναυτοχώρι και ιδρύουν την "**Εφορεία Τρικέρων**", τμήμα της Φιλικής Εταιρείας. Έτσι με τη σύμπληξη της Εφορείας των Τρικέρων δημιουργείται η επίσημη επανάστατική βάση στη Θεσσαλομαγνησία. Οι

Τρικεριώτες καπεταναίοι, συγκεντρώνουν πολεμοφόδια, τρόφιμα, εξοπλίζουν τα πλοία τους με κανόνια. Όλες αυτές τις προεπαναστατικές ενέργειες διευκόλυνε και το ότι το Τρίκερι είχε μείνει απάτητο από τους Τούρκους, οι οποίοι διαφέντευαν την πεδινή περιοχή του Βελεσπίνου και του Βόλου. Από τον Ιούνιο του 1821 μέχρι τον Οκτώβριο του 1823 το Τρίκερι είναι το κέντρο της επανάστασης και το μόνο ελεύθερο μέρος της Μαγνησίας και Θεσσαλίας. Στο διάστημα αυτό τα Τρικεριώτικα καράβια αναλαμβάνουν πολλαπλές δράσεις, ενώ επιπλέον το Τρίκερι απασχολεί πολυάριθμα στρατεύματα του Δράμαλη, παρέχοντας έτσι πολύτιμες υπηρεσίες στην Κεντρική και Νότια Ελλάδα, όπου ήταν το κατ' εξοχήν θέατρο των πολεμικών επιχειρήσεων. Στην γύρω από το Τρίκερι περιοχή θα λάβουν χώρα φοβερές μάχες και επανειλημ-

Η ΝΑ ΠΛΕΥΡΑΪ ΤΟΥ ΛΩΦΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΚΕΡΙ, ΟΠΩΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΑΞΙΔΡΧΕΣ.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΓΡΑΦΙΚΟΤΑΤΟΣ ΟΡΜΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΟΠΛΙΝΑΣ. ΤΟ ΙΠΤΑΜΕΝΟ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΠΕΡΝΑΕΙ ΣΕ ΜΙΚΡΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΤΪ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΑΕΙ ΟΠΩΣ ΑΛΛΟΤΕ ΣΤΗΝ ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΪ ΚΑΙ ΣΤΟ ΝΗΣΪ ΤΡΙΚΕΡΙ. Η ΑΔΙΑΦΟΡΪΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΪΑΣ, ΑΥΤΌ ΤΟ ΘΑΛΪΑΣΣΙΟ "ΕΜΠΆΡΓΚΟ" ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΈΝΔΟΞΗ ΝΑΥΤΙΚΪ ΠΟΛΙΤΕΪΑ ΤΟΥ ΤΡΙΚΕΡΙ ΕΪΝΑΙ ΑΚΑΤΑΝΌΠΤΑ.

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΣΙΟΥΡΑΚΗΣ

μένα θα αποκρουσθούν οι εχθρικές επιδρομές στην νήσο Αλατάς, στην Παναγία και στις Βαθύλακες.

Το 1832 όμως το Τρίκερι μένει έξω από τα σύνορα του Ελληνικού κράτους. Η οριστική του απελευθέρωση πραγματοποιείται στις **2 Νοέμβρη του 1881**. Όσα παιδιά γεννήθηκαν εκείνη τη χρονιά στο Τρίκερι πήραν τα ονόματα **Ελευθερία** και **Λευτέρης**.

Δίπλα από την πλατεία της 25ης Μαρτίου ανηφορίζει το κεντρικό καλντερίμι στρωμένο με τους αυθεντικούς λίθους από την εποχή της κατασκευής του. Το καλντερίμι αυτό είναι η βασική οδός, που καταλήγει στο υψηλότερο σημείο του χωριού, στον Καθεδρικό Ναό της **Αγίας Τριάδας**. Αρκετά ακόμη δευτερεύοντα καλντερίμια ξεκινούν από διάφορα σημεία

εμπορευμάτων ή οικοδομικών υλικών στις γειτονιές του Τρίκερι, με τα υπομονετικά και ακούραστα υποζύγια του **Θανάση Ζάχου**, του γνωστού και αγαπητού σ' όλη την περιοχή **Σάκη**. Βοηθώντας τον πατέρα του ήδη από τα 9 του χρόνια, εξακολουθεί να προσφέρει ως σήμερα τις υπηρεσίες του ο Σάκης σε ντόπιους και σε ξένους.

Η περιδιάβαση στις γειτονιές και στα στενά του Τρίκερι δεν διαφέρει από ένα ρομαντικό οδοιπορικό στο παραδοσιακό του παρελθόν. Με ελάχιστες εξαιρέσεις ο οικισμός έχει διατηρήσει όλα εκείνα τα στοιχεία που αποπνέουν το μεράκι και την τέχνη των παλιών μαστόρων. Τα αναρίθμητα καλντερίμια έχουν παραμείνει στο σύνολό τους αναλλοίωτα και είναι στ' αλήθεια μεγάλη ευχαρίστηση να

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

Ο Θανάσης Ζάχος, ο πασίγνωστος Σάκης, εξακολουθεί με τα υποζύγια του να εξυπηρετεί τις ανάγκες μεταφοράς στο εσωτερικό του οικισμού.

Η Θεία Γαρυφαλλιά Χαλκιά ενώ μεταφέρει ένα βαρύ δεμάτι με ξύλα στο κεφάλι, στα στενά δρομάκια του Τρίκερι.

αυτού του κεντρικού, για να καταλήξουν σε περιφερειακά ή παράλληλα. Είναι ένα ρυμοτομικό σύστημα, που ο νεόφερτος επισκέπτης θεωρεί αρχικά λαβυρινθώδες, πολύ γρήγορα όμως διαπιστώνει, πως το πλέγμα αυτό των καλντεριμιών είναι ένα ευφρές σύνολο ομόκεντρων κύκλων και καθέτων, που έχουν ως κοινή κατάληξη το κομβικό σημείο της Αγίας Τριάδας ή πρόσβαση στον μεγάλο περιμετρικό δρόμο που κυκλώνει το λόφο, όπου είναι χτισμένο το χωριό. Αυτός άλλωστε ο περιφερειακός δρόμος είναι ο μοναδικός όπου μπορεί να κυκλοφορήσει αυτοκίνητο. Σ' όλο το υπόλοιπο χωριό οι μετακινήσεις γίνονται με τον πιο ήρεμο, υγιεινό, και αυθεντικό τρόπο, με τα πόδια. Το ίδιο παραδοσιακά γίνονται και οι μεταφορές αντικειμένων,

έρχονται σε άμεση επαφή τα βήματά μας με τη σκληρή αλλά στρογγυλεμένη - από την πολυκαιρινή χρήση - επιφάνεια της πέτρας. Κάθε σημείο του περιπάτου αποκαλύπτει εικόνες γραφικές και ειρηνικές: ένα στενό ανηφορικό καλντεριμάκι που καταλήγει σε αψίδα. Μια συμπαθητικότερη κυρούλα, που όρθια στην εξώπορτά της, πλέκει με τις βελόνες της ένα μικρό πλεκάτο, ίσως για κάποιο εγγονάκι. Ένα λιλιπούτειο μπακαλικάκι, που μέσα κι έξω μοιάζει να το ξέχασε ο χρόνος. Πολλά μικρά εικονοστάσια έξω από σπίτια ναυτικών, που η ευσεβείά τους συντηρεί άβυστο το καντήλι. Πού και πού κάποιο μεγάλο αρχοντικό, που με τη μεγαλόπρεπη αρχιτεκτονική του και τον όγκο του ξεχωρίζει από όλα τα υπόλοιπα. Είναι κάποιος από τους

τελευταίους **Πύργους** που έχουν απομείνει, για να διαλαλούν σ' όλο τον κόσμο τις μέρες δόξας και ακμής της ναυτικής πολιτείας του Τρίκερι. Ήταν τότε που οι τριανοί καραβοκύρηδες έχτιζαν τα πυργόσπιτα τους ογκώδη και γερά σαν κάστρα, σε θέσεις του χωριού ψηλές και ορθάνοιχτες για ν' αγναντεύουνε τη θάλασσα.

Ένας τέτοιος πύργος στο ΝΑ. τμήμα του οικισμού είναι ο Πύργος του **Ευσταθίου Κουτμάνη**, που μαζί με άλλους Τρικεριώτες καπεταναίους συμμετείχε με τα καράβια του στον κατά θάλασσα αγώνα του '21. Το τριώροφο οίκημα ορθώνεται πάνω από τα κεφάλια μας επιβλητικό, με τον τεράστιο όγκο, τις ξυλοδεσιές και τα σαχνισιά του. Τα ίχνη όμως της φθοράς του πανδαμάτορα χρόνου είναι

πως για κάθε έργο, από το ταπεινότερο ως το πιο μεγαλόπνοο, αυτό που κυρίως απαιτείται είναι η πολιτική βούληση και η απόφαση. Όταν υπάρχουν αυτές οι προϋποθέσεις μπορούν να επιτευχθούν και τα υπόλοιπα.

Φιλοσοφία τόσο απλή και τόσο πρακτική, που αν είχε υιοθετηθεί από όλους όσοι αποφασίζουν για τις τύχες αυτής της χώρας, σε τοπική ή πανελλήνια κλίμακα, σε λίγα χρόνια θα ήταν διαφορετική η όψη της Ελλάδας.

Από τη πρώτη στιγμή της γνωριμίας μας με τον Νίκο Φορτούνα έχουμε εντυπωσιασθεί από την ευρυμάθεια και τη συνολική του προσωπικότητα. Μετά από λαμπρές ακαδημαϊκές σπουδές και πολυετή θητεία στις τάξεις του Λιμενικού Σώματος ως Λιμενάρχης σε διάφορες ναυτικές πολιτείες της Ελλάδας, επέ-

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

Το ακατοίκητο Πυργόσπιτο του Γιάννη Στάθη στον περιφερειακό δρόμο του Τρίκερι, ένας από τους ελάχιστους εναπομείναντες Πύργους στον οικισμό.

Ο περίφημος Πύργος του Κουτμάνη, που προορίζεται να στεγάσει το Πολιτιστικό Κέντρο της Κοινότητας Τρικέρων. (αριστερά)

εμφανέστατα σε κάθε σημείο του μεγαλόπρεπου κτιρίου.

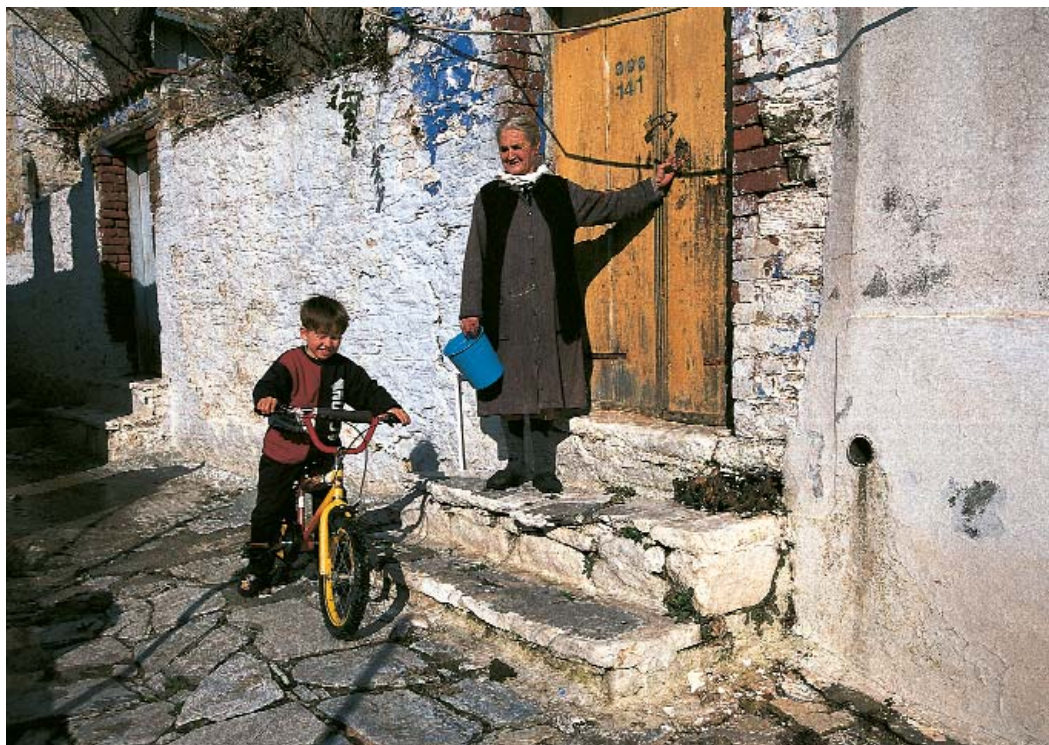
Δεν λείπει ωστόσο και η αισιόδοξη προοπτική. Ένα τμήμα του έχει ήδη αγορασθεί από την Κοινότητα Τρικέρων και αναμένεται και η αγορά του υπολοίπου, ώστε να αποτελέσει το **Πολιτιστικό Κέντρο Τρικέρων**, που θα στεγάσει βιβλιοθήκη και συνεδριακό χώρο στον άοροφο, ιστορικό και φωτογραφικό αρχείο του Τρίκερι, Τρικεριώτικη φορεσιά και Τρικεριώτικο κέντημα στον β', ενώ ο γ' όροφος θα αποτελέσει το Μουσείο της Ιστορίας και της Ναυτιλίας στο Τρίκερι.

- Το σχέδιο μοιάζει πολύ δαπανηρό και φιλόδοξο, λέω στον **Νίκο Φορτούνα, Πρόεδρο της Κοινότητας Τρικέρων.**

- Και είναι, μου απαντάει. Πιστεύω ωστόσο

στρεψε οριστικά στην αγαπημένη του γενετήρια και έθεσε τον εαυτό του στην υπηρεσία της από τη θέση του Προέδρου της Κοινότητας Τρικέρων. Ανάμεσα στις πολλαπλές του ασχολίες ο Νίκος Φορτούνας δεν διστάζει να θυσιάζει ένα μεγάλο μέρος από τον προσωπικό του χρόνο και να μας οδηγεί στα σημεία που συγκεντρώνουν το σημαντικότερο ιστορικό, αρχιτεκτονικό, γεωφυσικό ή τουριστικό ενδιαφέρον.

Τα βράδια συνήθως αποθέτουμε όλη τη συσσωρευμένη σωματική κούραση της μέρας σε ένα από τα γραφικά παραθαλάσσια ουζερί, στο λιμανάκι της **Αγίας Κυριακής** και στις **Κόττες** ή σε κάποιον από τα ταβερνάκια στην κεντρική πλατεία του Τρίκερι. Εκεί με τη νυχτερινή μπουκαδούρα ή με το δροσερό

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

αεράκι στο υψόμετρο των 300 μέτρων του χωριού, πίνουμε απολαυστικά το παραδοσιακό τσιπουράκι συνοδευμένο με τα ολόφρεσκα προϊόντα της θάλασσας του Τρίκερι και με όλες αυτές τις τσιπουρολιχουδιές, που την ποιικιλία, τη νοστιμιά και τη φαντασία στην έμπνευσή τους, μόνο στην περιοχή του Βόλου μπορεί κανείς να συναντήσει.

Στις όμορφες τούτες ανθρώπινες στιγμές έρχονται στο τραπέζι του Προέδρου πολλά κεράσματα από τις διπλανές παρέες και δεν είναι λίγοι οι συμπαθέστατοι κάτοικοι του

του Τρίκερι συνεχίζεται. Αφήνουμε τη δυτική πλευρά του Πύργου του Κουτμάνη και μέσα από ανηφορικά καλντερίμια φτάνουμε στην πολύ όμορφη εκκλησία των **Αγίων Αναργύρων**, τον δεύτερο- μετά την Αγία Τριάδα- σε μέγεθος ναό του Τρίκερι, με διαστάσεις 15,2 X 6,1 μέτρα. Είναι μονόκογχος ναός με περίσυλο νάρθηκα και ξυλόγλυπτο τέμπλο με πολλές εικόνες. Ένα μεγάλο φουντωτό κυπαρίσσι στον αύλειο χώρο συναγωνίζεται σε ύψος το πετρόχτιστο επιβλητικό κωδωνοστάσιο. Στον μεσημβρινό εξωτερικό τοίχο και

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

Η γιαγιά καμαρώνει τον εγγονό κι αυτός το ποδηλατάκι του. Πλητιά χαμόγελα και οι δύο, δεν ξέρεις πιο είναι το ομορφότερο.

Οι ηλικιωμένες παραδοσιακές Τρικεριώτισσες, με τις καθοσυνάτες μορφές και την συμπαθητικότητα παρουσίας τους, αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο σε κάθε σημείο του γραφικού οικισμού του Τρίκερι.

Τρίκερι, που έρχονται να καθίσουν δίπλα μας για να συζητήσουν και να γνωρίσουν καλύτερα τους ανθρώπους, που τόσες μέρες ασχολούνται με τον τόπο τους. Κάποιοι κουβεντιάζουν για τα προβλήματα και τις προοπτικές της περιοχής τους, ενώ κάποιοι άλλοι, απόμαχοι της θάλασσας, θυμούνται ιστορίες από τα νιάτα τους με τα πολύμηνα σκληρά ταξίδια στο Αιγαίο ή στη Βεγγάζη, όταν, με καθημερινό κίνδυνο της ζωής τους, βουτούσαν και έβγαζαν σφουγγάρια.

Η περιήγηση ωστόσο στις γραφικές γωνιές

στην κόγχη είναι εντοιχισμένα ροδίτια χρωματιστά πιάτα από τους χτιστάδες, που προσδίδουν μια ιδιαίτερη διακοσμητική χάρη στις αυβεστοχωρισμένες επιφάνειες του ναού. Σ' ένα θωράκιο αναγράφεται η χρονολογία οικοδόμησης - από Ζουπανιώτες μαστόρους - το 1781.

Ανηφορίζοντας και πάλι ανάμεσα σε παμπάλαια καλντερίμια, φτάνουμε σε τρία μόλις λεπτά στην πλατεία της Αγίας Τριάδας,

στο υψηλότερο σημείο του χωριού. Εδώ, από υψόμετρο 320 μέτρων, η θέα είναι υπέροχη προς την Έυβοια, τη Στερεά και τη θάλασσα. Στη μικρή, πλακόστρωτη πλατεία, δεσπόζει η ιστορική εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Είναι η μεγάλη τρίκλιτη βασιλική με διαστάσεις 21,2 X 10,7 μέτρα, που οικοδομήθηκε στα μέσα του 18ου αιώνα - και πιθανότατα το 1740 - , στην θέση προγενέστερης εκκλησίας. Μεγάλη εντύπωση αρχικά μας προκαλεί το παμπάλαιο δάπεδο στον πρόναο, που αποτελείται από τεράστιες πλάκες, άριστα συναρμοσμένες μεταξύ τους. Πάνω από τον πρόναο είναι ο γυναικωνίτης, όπου φυλάσσονται σε ειδικές προθήκες πολλά ιστορικά και θρησκευτικά κειμήλια, καθώς και άφθονα αναθήματα των Τρικεριωτών ναυτικών. Όπως σημειώνει ο

Κ.Δ. Πατρίκος “αριστούργημα ξυλογλυπτικής είναι το τέμπλο με φυτικά ή ζωικά μοτίβα, στα διάχωρα του οποίου υπάρχουν οι δεσποτικές εικόνες βυζαντινής τεχνοτροπίας. Κάτω και δίπλα από τον άμβωνα υπάρχει ξυλόγλυπτος θρόνος, που έφεραν Τρικεριώτες караβοκύρηδες το 1815 από τη Βαρκελώνη, στον οποίο πιστεύεται ότι προοριζέτο να καθίσει ο **Μέγας Ναπολέων**. Σήμερα αποτελεί θρόνο της αργυρεπένδυτης εικόνας της Παναγίας της Ελεούσας”.

ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΚΕΡΙ. Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙ

Αντλώντας από τις προφορικές αφηγήσεις του Νίκου Φορτούνα και από τα γραπτά στοιχεία του Κώστα Πατρίκου, οδηγούμαστε στις απαρχές της ιστορίας του Τρίκερι, που φαίνεται να ξεκινάει από πολύ παλιά, αφού η περιοχή παρουσιάζεται ακόμα και στην προϊστορία, λόγω της γεωγραφικής της θέσης στην Μαγνησιακή χερσόνησο. Η παράδοση αναφέρει, ότι ο **Αίας ο Λοκρός**, ο περίφημος ήρωας του Τρωικού πολέμου, ναύαγησε με το πλοίο του στην περιοχή του σημερινού Τρίκερι και βγήκε στη στεριά με το πλήρωμα και τον σκύλο του. Έτσι εξηγείται η ονομασία του ακρωτηρίου σε **Αιάντειο**, του Δήμου που ίσχυε παλαιότερα σε **Δήμο Αιαντείου** και η σφραγίδα του Δήμου και - μέχρι πρότινος - της Κοινότητας, να έχει ως έμβλημα το σκύλο. Η αρχική όμως κατοίκηση των Τρικεριωτών δεν ήταν γύρω από τον σημερινό λόφο αλλά στο γραφικό νησάκι **Παλαιά Τρίκερι**, την αρχαία **Κικύννηθο**.

Μας το πληροφορούν οι Γεωγράφοι **Στράβων** και **Σκύλαξ**: “*Εν δε τω Παγασιτικώ κόλπω νήσος εστί Κικύννηθος και πόλις ομώνυμος*”.

Στην νήσο Κικύννηθο εγκαταστάθηκαν στα χρόνια του 16ου με 17ου αιώνα ομάδες κληνημένων Ελλήνων από τα **Κάκλα** της Μάνης, που ασχολήθηκαν με το ψάρεμα και τα σφουγγάρια. Μη μπορώντας όμως να αντέξουν τις συχνές επιδρομές των Βερβερινών και Αλγερινών πειρατών και όντες εραστής της ελεύθερης ζωής, εγκατέλειψαν στα μισά του 17ου αιώνα το νησί και ήλθαν να εγκατασταθούν για μεγαλύτερη ασφάλεια

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΟΥΡΑΚΗΣ

Ο Καθεδρικός ναός της Αγίας Τριάδας και ο περίφημος “Θρόνος του Ναπολέοντα”, που μετά την ματαίωση της επίσκεψής του στη Βαρκελώνη εκποιήθηκε και αγοράστηκε αντί ρίγων στατήρων σταριού από Τρικεριώτες εμποροπλοιάρχους.

στον απόκρημνο τούτο βράχο, “εις την άκρην γην της Μαγνησίας επάνω εις το βουνόν του Διός”, όπως λέει ο **Φιλιππίδης**. Ο αποικισμός, σύμφωνα με τον **Κ. Πατρίκο**, έγινε με μεγάλη ιεροτελεσσία. Λένε πως πήραν το Τρίκερι από την Αγία Τράπεζα της εκκλησίας του νησιού και μετά, κλήρος και λαός, τράβηξαν για τη νέα τους αποικία. Βγήκαν στην απέναντι στεριά και πήραν τον ανήφορο. Εκεί που θα έλιωναν τα κεριά, εκεί θα κτίζαν την καινούρια εκκλησιά τους. Τα κεριά τέλειωσαν στην κορυφή του σημερινού χωριού και την εκκλησία που έκτισαν την ονόμασαν "Αγία Τριάδα", από το Τρίκερι που συμβολίζει την Αγία Τριάδα. Για την ονομασία του χωριού υπάρχουν και άλλες εκδοχές, ανεξάρτητα όμως από την ακριβή προέλευση του ονόματος το βέβαιο είναι, ότι το άγονο του εδάφους και η

έμφυτη προς το υγρό στοιχείο αγάπη, ώθησαν κατ' εξοχήν τους Τρικεριώτες προς τη θάλασσα.

Στους ταρσανάδες της Αγίας Κυριακής ναυπηγούνται μικρά πλοία στην αρχή, ενώ αργότερα δικάταρα και τρικάταρα, που αυλακώνουν τις θάλασσες του Αιγαίου, την Μαύρη Θάλασσα και την Μεσόγειο, μεταφέροντας Πηλιορείτικα προϊόντα σε λιμάνια Ανατολής και Δύσης.

Οι Τρικεριώτες πλοίαρχοι είναι αρχονάνθρωποι, ευγενείς και φιλάνθρωποι σε κάθε ξένο και χαίρουν απόλυτης εμπιστοσύνης στους εμπορικούς οίκους των διαφόρων πόλεων που ταξιδεύουν.

Με τα υπερπόντια λοιπόν ταξίδια τους οι ριψοκίνδυνοι Τρικεριώτες απέκτησαν πολλά πλούτη. Μια παράδοση αναφέρει, πως κουβα-

Το κτίριο της Κοινότητας του Τρίκερι και στο ισόγειο το Δημοτικό Σχολείο. Το οίκημα του 1895 στέγασε αρχικά τον Δήμο Αιαντείου, που το 1909 με νόμο του Βενιζέλου μετετράπη σε Κοινότητα. Για λόγους γεωγραφικούς, ιστορικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς η Κοινότητα Τρικέρων εξαιρέθηκε από τη συνένωση του Καποδιστριακού Νόμου, είναι όμως επιβεβλημένη η αναγόρευσή της σε Ιστορικό Δήμο.

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

λούσαν το χρυσάφι με τα φορτώματα και το αποθήκευαν στις στέγες, όπως η στέγνα του Κουτμάνη, που ήταν γεμάτη χρυσά Ναπολεόνια.

Δείγμα περιέγραφο αυτής της οικοδομικής ευμάριες είναι τα σωζόμενα ίσαμε σήμερα **Τρικεριώτικα Πυργόσπιτα**, που σύμφωνα με τον φιλόλογο **Γιάννη Δ. Πατρίκο**, ανήκουν στον τύπο του Βορειοελλαδίτικου αρχοντικού, κατασκευασμένα από συντροφιές Ηπειρωτών μαστόρων που περιδιαβαίνουν τα Πηλιορείτικα χωριά στα μέσα του 18ου αιώνα. Όλα είναι τριώροφα. Οι δύο πρώτοι όροφοι είναι χτισμένοι με καλοπελεκημένες πέτρες και χοντρούς τοίχους, οι οποίοι κατά διαστήματα ενισχύονται με ανοιχσιμένες ξυλοδεσιές οριζόντιων δοκαριών αγριοκαστανιάς.

Η πόρτα της εισόδου, κατασκευασμένη κι αυτή από χοντρά ξύλα δρυός ή καστανιάς, ασφαρίζεται με μεγάλη κλειδαριά και τρεις αμπάρες, τους "καταρράκτες" και μας εισάγει στο ισόγειο, το "κατώι". Εδώ αποθηκεύονται τα καυσόξυλα και φυλάσσονται το αλεύρι, το λάδι, το κρασί, τα οποία, λόγω της σταθερής θερμοκρασίας που εξασφαλίζουν οι χοντροί τοίχοι, διατηρούνται σε καλή κατάσταση χειμώνα - καλοκαίρι. Πέτρινη σκάλα οδηγεί στο β' όροφο, στο μεσοπάτωμα. Εδώ υπάρχουν τα χειμωνιάτικα δωμάτια με τα μεγάλα τζάκια και τα καλοστρωμένα με φλοκάτες και κιλίμια μεντέρια, στα οποία κάθονται άνετα και κοιμούνται οι ένοικοι. Σε καίρια σημεία των τοίχων έχουν προβλεφθεί στενά ανοίγματα, που είναι οι πολεμίστρες για την άμυνα. Ξύλινη σκάλα οδηγεί στον γ' όροφο, που προεξέχει από την άλλη τοιχοποιία με λίθινες και ξύλινες προβολές, τα "φουρούσια", στα οποία στηρίζονται οι ελαφροκατασκευασμένοι τοίχοι από τσατά. Σε αντίθεση προς το μεσαίο πάτωμα, εδώ υπάρχουν ολόγυρα πολλά παράθυρα, για να εισέρχεται άφθονο το φως της ημέρας και ο αέρας το καλοκαίρι, μας και στον όροφο αυτό βρίσκονται τα θερινά δωμάτια διαμονής της οικογένειας. Εδώ είναι ο χώρος υποδοχής, η σάλα, ο "μουσαφίρ οντάς". Πάνω από τα παράθυρα υπάρχουν μικρότεροι φεγγίτες με πολύχρωμα τζάμια. Τα ταβάνια του χώρου αυτού είναι ξύλινα, καλοσκαλισμένα και στη μέση υπάρχει συνήθως οκταγωνική ξυλόγλυπτη παράσταση. Είχαμε την εξαιρετική τύχη να επιβεβαιώ-

σουμε τις περιγραφές του Γιάννη Πατρίκου με επανειλημμένες επισκέψεις μας στο **Πυργόσπιτο Φορτούνα**. Χτισμένο γύρω στα 1770 με αρχικό ιδιοκτήτη τον Γεώργιο Κουμπουρέλλο, το επιβλητικό τριώροφο οικοδόμημα έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο, με εξωτερικά φουρούσια, λιθανάγλυφα και ηλιακό ρολόι. Από την πλακόστρωτη αυλή μπορεί κάποιος να ρεμβάσει προς την είσοδο του Παγασητικού κόλπου, ενώ στο εσωτερικό του Πύργου οδηγεί μια μικρών διαστάσεων χοντρή ξύλινη πόρτα, που ασφαρίζεται με το "καταπίδι" στο άνω μέρος, την "κλυδωνιά" και τους "καταρράκτες".

Εκτός από την εξαιρετική φιλοξενία της οικογένειας Φορτούνα και την αξέχαστη μαγειρική της κυρίας **Μαργαρίτας**, έχουμε την τύχη να ξεναγηθούμε από τον ίδιο τον Νίκο σε κάθε σημείο του επιβλητικού αυτού οικοδομήματος, στον "νοντά" του β' ορόφου, που χρησιμοποιείται ως χώρος υποδοχής κατά τη διάρκεια απουσίας του νοικοκύρη, στον γ' όροφο με τον "μπας οντά", τον καλό δηλαδή οντά, που χρησιμοποιείται όταν γύριζε ο νοικοκύρης, στα άφθονα κειμήλια που υπάρχουν παντού, στα παλιά βιβλία και εικόνες, στα σπάνια ιστορικά χειρόγραφα. Ένα από αυτά, με υπογραφή των Ναυάρχων **Υδρας Ανδρέα Μιαούλη** και **Ψαρών Νικολή Αποστόλη** και με ημερομηνία **20 Οκτωβρίου 1823**, αναφέρεται στην συμμετοχή στον Αγώνα 4 δικάταρων Τρικεριώτικων πλοίων των καπεταναίων **Σταμάτη Λιάτσικα**, **Κωνσταντή Βρυνιώτη** (μακρυνού προγόνου του σημερινού προέδρου), **Κωνσταντή Γεωργίου** και **Δημητρίου Γιάννη**.

Ένα άλλο σημαντικό ιστορικό χειρόγραφο φέρει την υπογραφή του Μινίστρου (Υπουργού) του Πολέμου, **Χριστοφόρου Περραιβού**, με ημερομηνία **2 Αυγούστου 1823**. Αφορά στον Τρικεριώτη Καπετάν **Κωνσταντή Βρυνιώτη** και στο "μπρίκι" του Άγιος Νικόλαος. Παρακαίνει όλους τους ομογενείς Έλληνες - θαλασσινούς και στεριανούς - καθώς και τους αλλοεθνείς φιλέλληνες, όταν συναντούν (τον καπετάν Κωνσταντή και το τσούρμιο του), *"όχι μόνον να τους αφήνουν απείραχτους και ελεύθερους αλλά και να τους δίνουν και κάθε χείραν βοηθείας, επειδή είναι άξιοι της αγάπης και του ελέους, ωσάν οπού εστάθησαν οι μόνιοι, οπού υπέφεραν εξόδων άπειρα, κόπους*

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

Εσωτερικό του Πυργόσπιτου Φορτούνα, με ξυλόγλυπτα ταβάνια, άφθονο φως από τους φεγγίτες, παμπάλαια έπιπλα και άφθονα κειμήλια, ανάμεσα στα οποία διακρίνονται και τα πρωτότυπα ιστορικά χειρόγραφα της Επανάστασης του 1821. Είναι ένα Μουσείο που συνεχίζει να ζει.

και κινδύνους υπέρ του κοινού του Έθνους συμφέροντος και της μερικής αυτών Πατρίδος”.

Η περιήγηση στον περιφερειακό δρόμο, που κυκλώνει το λόφο του Τρίκερι από τα ανατολικά προς τα δυτικά, μπορεί να γίνει είτε με το αυτοκίνητο είτε και με τα πόδια, αφού η συνολική απόσταση δεν ξεπερνάει το 1 χιλιόμετρο. Η αφηγηρία είναι δίπλα από την κεντρική πλατεία, μπροστά στο όμορφο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου που χτίστηκε από Τρικεριώτες ναυτικούς. Εδώ βρίσκεται και το **Ηρώο** πεσόντων Τρικεριωτών με τα παλιά κανόνια από τα Τρικεριώτικα καράβια, καθώς και η προτομή **Καραβαγγέλη**, μεγάλου ευεργέτη του Τρίκερι. Αρχικά ο περιφερειακός δρόμος είναι παλιό καλντερίμι που λίγο αργότερα δίνει τη θέση του σε καλοστρωμένο πλακόστρωτο. Σε λίγα λεπτά κάνουμε μια μικρή παράκαμψη από τον κεντρικό δρόμο και κατηφορίζουμε με καταπληκτικό καλντερίμι

προς τον κοιμητηριακό ναό του **Αγίου Αθανασίου**. Ο ναός βρίσκεται σ' ένα υπέροχο φυσικό περιβάλλον και είναι μονόκλιτη καλοχτισμένη βασιλική, με διαστάσεις 10,3 X 6,6 μ. και υπέροχο τρούλλο. Είναι χτίσμα του 1799, έργο των μαστόρων Δήμου και Κώστα, όπως φαίνεται στο πέτρινο ανώφλιο.

Από τον ναό του Αγ. Αθανασίου συνεχίζουμε προς τα νότια σε αρκετά δύσβατο χωματόδρομο, που μετά από μερικές εκατοντάδες μέτρα καταλήγει, λίγο πιο κάτω από τα εξωκλήσια των Αγίων Ταξιαρχών και Αγίας Βαρβάρας. Αφήνουμε το αυτοκίνητο και ξεκινάμε με τον **Αχιλλέα Κοττά** - υπάλληλο της κοινότητας Τρικέρων - να καλύψουμε την μικρή απόσταση που μας χωρίζει από την κορυφή του λόφου με τα πόδια. Το έδαφος είναι πετρώδες, εξαιρετικά κακοτρόχαλο και με άφθονα πουρνάρια.

- Καλύτερα να προσέχουμε το κάθε μας βήμα, λέει ο Αχιλλέας, ο τόπος έχει οχιές.

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

Μια ιστορική φωτογραφία που απεικονίζει τον Βασίλειο Φορτούνα-πατέρα του σημερινού Προέδρου-μπροστά στην είσοδο του Πύργου της οικογένειας με την εγγονή του Ελένη, ντυμένη με παραδοσιακή Τρικεριώτικη φορεσιά. Ευσταλής παρά τα 93 του χρόνια, ο Βασίλης Φορτούνας υπήρξε από τους πρώτους ασυρματιστές του εμπορικού μας ναυτικού, φίλος και συνάδελφος του ποιητή Νίκου Καββαδία. Συμμετείχε σε δύο Παγκόσμιους Πολέμους και τιμήθηκε με το Ναυτικό Μετάλλιο Α΄ Τάξης. Κατά την Μικρασιατική Καταστροφή επέβη στο καράβι στο οποίο υπηρετούσε, ο Στρατηγός Νικόλαος Πλαστήρας, ο θρυλικός "Μαύρος Καβαλάρης", ο οποίος έδινε εντολές στο στόλο δια του ασυρμάτου του πλοίου. Ο Β. Φορτούνας έφυγε από τη ζωή σεβαστός και τιμημένος από την κοινωνία του Τρίκερι σε ηλικία 101 ετών.

ΦΩΤ. © ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

Το πανόραμα της Αγίας Κυριακής με τον οικισμό, το λιμάνι, τους κάβους και τους όρμους προβάλλει μεγαλόπρεπα κάτω από τον λόφο του Αγίου Ταξιάρχη.

Δεν περνάει ένα λεπτό και τον βλέπω ξαφνικά να καρφώνεται στη θέση του. Πλησιάζω και προλαβαίνω μια μεγαλόπρεπη οχιά, με τα χαρακτηριστικά διακριτικά στη ράχη της, να εξαφανίζεται μέσα στα πουρνάρια.

Από τον λοφίσκο έχουμε μια άποψη εκπληκτική όλης της νοτιοανατολικής πλευράς του Τρίκερι, ενώ ήδη αρχίζει να διαφαίνεται χαμηλά στα δυτικά, το πανόραμα της Αγίας Κυριακής. Βαδίζουμε για ένα πεντάλεπτο στο ίδιο κακοτράχαλο έδαφος και φτάνουμε στο χείλος του γκρεμού. Η θέα από εδώ είναι συγκλονιστική όχι μόνον προς την Αγία Κυριακή αλλά σε όλο τον θαλάσσιο και στεριανό ορίζοντα. Υπάρχει όμως ακόμη ένα κορυφαίο σημείο θέσης στο Τρίκερι. Βρίσκεται στην πασίγνωστη θέση "Βίγλα". Πρόκειται στην ουσία για το τελευταίο σημείο επίπεδης επιφάνειας του Τρίκερι πριν από τον κατακόρυφο γκρεμό που χάσκει πάνω από την Αγία Κυριακή. Στην κορυφαία αυτή θέση θέας είναι σε στάδιο ανέγερσης ένας ξενώνας. Το θέαμα βέβαια προς το παρόν, με τον τσιμεν-

τένιο σκελετό του οικοδομήματος, είναι άχαρο, ελπίζουμε όμως, πως πολύ σύντομα θ' αποτελέσει ένα από τα πιο περιζήτητα για τη θέα τους καταλύματα.

Επιστρέφοντας από τη Βίγλα συνεχίζουμε τον περιφερειακό δρόμο που διασχίζει την δυτική πλευρά του Τρίκερι και καταλήγει στον ασφαλτοστρωμένο δρόμο που οδηγεί στην Αγία Κυριακή. Υπάρχει όμως ακόμη μια οδική δυνατότητα στον επισκέπτη της Βίγλας. Στα δυτικά της τοποθεσίας έχει πρόσφατα διανοιχθεί ένας νέος δρόμος, που σε κάποιο τμήμα του είναι πολύ δύσβατος, με έντονες κλίσεις και βαθιά νεροφαγώματα. Μόλις το έργο ολοκληρωθεί, είναι βέβαιο, ότι θ' αποτελέσει μία από τις ωραιότερες περιηγητικές δυνατότητες στο δυτικό τμήμα του Τρίκερι.

Με ξεναγό μας τον Πρόεδρο Νίκο Φορτούνα ξεκινάμε να γνωρίσουμε αυτή τη διαδρομή. Πρόκειται στην ουσία για έναν ρομαντικό περίπατο στην παράδοση του Τρίκερι και στο πρόσφατο ιστορικό του παρελθόν. Ο χωματόδρομος διασχίζει τον απέραντο ελαιώνα που

Ψηλά πάνω από το καλντερίμι, το λιμανάκι της Αγ. Κυριακής αποτελεί μια υπέροχη εικόνα στο τελευταίο φως του δειλινού.

Αποτελεί πόλο έλξης για τους επισκέπτες το λιμανάκι της Αγ. Κυριακής, με το ριαστό χταποδάκι, τα ολόφρεσκα ψαράκια και τους παραδοσιακούς τσιπουρομεζέδες.

απλώνεται στις δυτικές πλαγιές και περνάει διαδοχικά δίπλα από τα τρία παμπάλαια πηγάδια του Τρίκερι, που εδώ και αιώνες τροφοδοτούσαν με νερό τον οικισμό. Συναντάμε κατά σειρά το “Περδίκι”, τον “**Τουρκοπήγαδο**” και τα “**Πηγάδια**”, κάτω από υπεραιωνόβιο πλάτανο. Όλα είναι πλακόστρωτα με μεγάλες πλάκες και όλα έχουν νερό. Στα “Πηγάδια” μάλιστα η χωρητικότητα της υπόγειας δεξαμενής πλησιάζει τα 500 κυβικά. Δοκιμάζει ο Πρόεδρος την παραδοσιακή “**τουλούμπα**” και αμέσως από τα βάθη της γης έρχεται στην επιφάνεια άφθονο δροσερό νερό. Δεν είναι δύσκολο να αναπαράγουμε με τη φαντασία μας τις παλιές εκείνες γραφικές εικόνες που σημάδεψαν για αιώνες τη ζωή του Τρίκερι, όταν οι ακούραστες Τρικεριώτισσες με τη γεμάτη στάμνα στο κεφάλι, πραγματοποιούσαν αλλεπάλληλες επίπονες διαδρομές πολλών εκατοντάδων μέτρων, προκειμένου να εξασφαλίσουν το πολύτιμο νερό της οικογένειας.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Τρικέρων Νίκος Φορτούνας αντλεί νερό με την τουλούμπα σε ένα από τα παραδοσιακά πηγάδια του Τρίκερι.

Κτίσμα του 18ου αιώνα με εξαιρετική αρχιτεκτονική, το “Λούκι” χρησιμοποιείται από τις παλιές Τρικεριώτισσες για πλύσιμο των βαριών ρούχων της οικογένειας.

Μπροστά στην περιφραγή του κεντρικού πηγαδιού σώζονται δυο μαρμάρινες αναθηματικές στήλες με χρονολογία κατασκευής των πηγαδιών το 1797.

- *Ελάτε όμως να δείτε και ένα άλλο μνημείο, λέει ο Πρόεδρος.*

Ένα στενό, ευδιάκριτο μονοπάτι κάτω από τα “Πηγάδια”, μας οδηγεί μετά από 50 περίπου μέτρα σ’ ένα πέτρινο κτίσμα εκπληκτικής αρχιτεκτονικής, προφανέστατα κατασκευασμένο την ίδια περίοδο με τα πηγάδια.

- *Αυτό είναι το γνωστό με την ονομασία “Λούκι”, μας εξηγεί ο Πρόεδρος. Κάτω από το κτίσμα υπάρχει δεξαμενή που τροφοδοτείται με το νερό των πηγαδιών, και χρησιμοποιείται για να πλένουν τα βαριά τους ρούχα οι Τρικεριώτισσες. Μέχρι πριν λίγα χρόνια ήταν αθέατο, εξαφανισμένο κυριολεκτικά μέσα σε πυκνούς θάμνους. Τώρα θα αποτελέσει κι αυτό ένα από τα αξιοθέατα σημεία της παραδοσιακής αυτής διαδρομής, που θα μπορεί να*

ακολουθεί ο επισκέπτης του Τρίκερι. Δίπλα του είναι το πολύ μεταγενέστερο πηγάδι του Καραβαγγέλη, που δημιουργήθηκε το 1957 από τον ενεργέτη του χωριού.

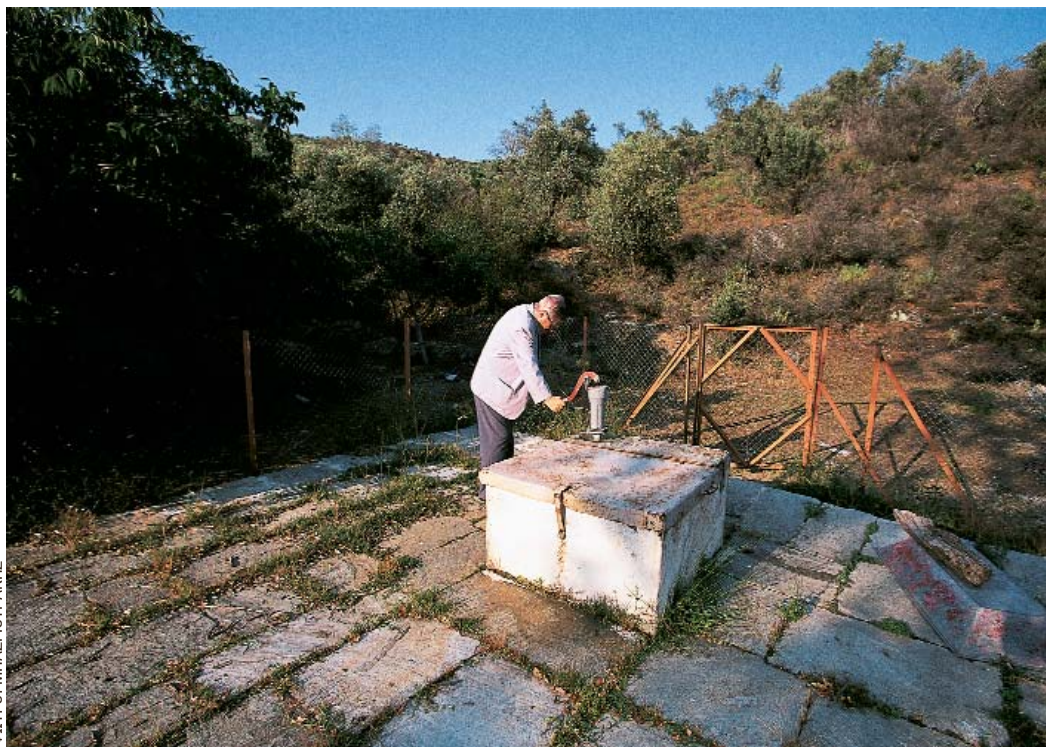
Μετά τα πηγάδια φτάνουμε σ’ ένα άλλο σημαντικό ιστορικό σημείο του Τρίκερι. Είναι το περίφημο για την κατασκευή του καλντερίμι, που για αιώνες ήταν η μοναδική οδός που συνέδεε το Τρίκερι με το επίνειό του, την Αγία Κυριακή.

Το καλντερίμι δεν χρησιμοποιείται πια, τώρα που υπάρχει ο ασφαλτόδρομος, κανείς δεν καταδέχεται τις πέτρες του. Η κοινότητα ωστόσο δεν το ξεχνάει και δεν παραλείπει να συντηρεί το περίφημο αυτό δημιούργημα και να το απελευθερώνει από τα αγριόχορτα. Ένα απόγευμα, ρωτώντας στην πλατεία τους ντόπιους για το μήκος του, παίρνουμε τις πιο διωτάμενες απαντήσεις, που κυμαίνονται από τα δύομιση ως τα τέσσερα χιλιόμετρα. Αποφασίζουμε λοιπόν με τον **Κυριάκο Παπαγεωργίου** να εξακριβώσουμε το αληθινό του

μήκος. Για να φτάσουμε στην αφετηρία του είτε ακολουθούμε ένα καλντερίμι κάτω από την πλατεία είτε ξεκινάμε κάτω από το Νηπιαγωγείο, 300 περίπου μέτρα έξω από το χωριό. Χρησιμοποιώντας μια μετροταινία, που μας έχει δώσει ο κυρ- Γιώργης από το καφενείο της πλατείας, ξεκινάμε την αποτύπωση αρχικά του πλάτους του, που στο πρώτο ευθύγραμμο και ομαλό του τμήμα κυμαίνεται από 1,60 - 1,70 μ.

Στη συνέχεια, οι κλίσεις γίνονται εντονότερες, το καλντερίμι αποκτά γραφικότερες στροφές και το πλάτος κυμαίνεται γύρω στα 2 μέτρα. Κάποια στιγμή αποκαλύπτεται για πρώτη φορά στο υπέροχο φως του δειλινού ο οικισμός της Αγίας Κυριακής με το λιμάνι. Είναι μια εικόνα απίστευτης ομορφιάς που μας συντροφεύει συνεχώς. Οι κλίσεις τώρα γίνονται ακόμη εντονότερες, το πλάτος ξεπερνάει τα 3 μέτρα, στο κέντρο του καλντεριμιού προβάλλει ξαφνικά μια υπεραιωνόβια χαρου-

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

πιά, ενώ ολόγυρα συνεχίζεται ο απέραντος ελαιώνας. Οι λίθοι που χρησιμοποιούνται γίνονται ογκωδέστεροι, ενώ το οδόστρωμα χάνει ένα μέρος από την μέχρι τώρα περίτεχνη κατασκευή του. Είναι φανερό, πως αυτό το ρομαντικό οδοιπορικό πλησιάζει προς το τέλος του, οι πρώτες στέγες των σπιτιών της Αγίας Κυριακής ήδη ξεπροβάλλουν ανάμεσα από τα δέντρα. Μετά από λίγο το περίφημο καλντερίμι δίνει τη θέση του στα πλακόστρωτα δρομάκια του γραφικού οικισμού, συμπληρώνοντας ένα συνολικό μήκος πολύ μικρότερο από όσο υπολόγιζαν οι ντόπιοι.

- Ήταν ωραία εμπειρία, λέω στον Κυριακό.

- Και ακόμη ωραιότερη είναι, όταν τα βήματά σου τα οδηγεί το φως της πανσελήνου, μου απαντάει ο φίλος μου.

ένα άρθρο που δημοσιεύτηκε στα 1966, τότε που δεν είχε καν χαρακτηί ο αυτοκινητόδρομος που συνδέει το Τρίκερι με τα υπόλοιπα χωριά του Πηλίου και του Βόλου.

Ο Κώστας Πατρίκος, σε πρόσφατο άρθρο του στην εφημερίδα "ΘΕΣΣΑΛΙΑ" αναφέρει, ότι η Αγία Κυριακή είναι λιμάνι με ιστορία, που από το δεύτερο μισό του 18ου μέχρι το πρώτο τέταρτο του 20ου αιώνα, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στο διαμετακομιστικό εμπόριο. Η διακίνηση των εμπορευμάτων του Βόλου, του Πηλίου και γενικότερα της Θεσσαλίας γινόταν από την Αγία Κυριακή. Το λιμάνι της έσφυζε από κίνηση με μπρίκια, μομπάρδες, γαλέτες, σκούνες και ιστιοφόρα όλων των ειδών, που άλλα σαλπάριζαν και άλλα φουντάριζαν.

Με συνολικό μήκος 1,5 χλμ, πλάτος που κυμαίνεται από 1,60 - 3 μ. και περίτεχνη κατασκευή, το καλντερίμι που συνδέει το Τρίκερι με την Αγ. Κυριακή, αποτελεί μια από τις ωραιότερες πεζοπορικές δυνατότητες για τους επισκέπτες.

ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

“Στο γιאלό, σε μικρή αγκαλιά των βράχων, ο οικισμός της Αγίας Κυριακής εκφράζει το δεσμό του Τρικεριού με τη ναυτική ζωή. Σπίτια αραδιασμένα δίπλα στη θάλασσα, μικρομάγαζα, απλωμένα δίχτυα, γοιές ακίνητες στα πλατύσκαλα που θνυμούνται και περιμένουν. Δίπλα ένας ταρσανάς γεμίζει την ατμόσφαιρα με μυρουδιές από κατράμι και πευκόξυλο. Ανάμεσα Τρικεριού και Αγίας Κυριακής ξετυλίγεται το καλοχτισμένο λιθόστρωτο, ασημένια καδένα που αστράφτει πάνω σε φόντο γκριζοπράσινο. Από κει ανεβαίνει κανένας με τα πόδια ή με υποζύγιο, αν δεν τον αρέσει η μικρή περιπέτεια πάνω στους ξύλινους πάγκους ενός αυτοκινήτου "φορητού ανθρώπου", που αγκομαχάει και κλυδωνίζεται σαφραλώνοντας στον διανοιγμένο - τα τελευταία χρόνια- δρόμο. Όμως αυτή η απομόνωση από στεριάς σε κάνει να σκέφτεσαι το Τρίκερι σαν νησί. Νησιώτικη είναι η ζωή του. Καραβοκυραίοι, ναύτες, σφουγγαράδες και χταποδάδες ήταν και είναι οι άντρες του.”

Έτσι- μεταξύ άλλων- περιέγραφε το Τρίκερι και την Αγία Κυριακή ο **Κίτσος Μακρής**, σ'

Με την ατιμήρη ναυτιλία τα ιστιοφόρα του Τρίκερι δεν μπόρεσαν να κρατηθούν και να συνεχίσουν. Διατηρήθηκαν μέχρι την πρώτη δεκαετία του 20ου αιώνα και τη θέση τους την πήραν τα σφουγγαράδικα.

Μεγάλη ανάπτυξη αυτή την εποχή σημειώνεται και στην παράκτια αλιεία. Τα δίχτυάρικα και παραγαδιάρικα αλιεύουν πολλά ψάρια, δεκάδες ψαροκασέλες και τελάρα φορτώνονται καθημερινά για τις αγορές της Αθήνας και του Βόλου. Τα επικοινωνιακά όμως προβλήματα που αντιμετώπιζε σήμερα το Τρίκερι τα αντιμετώπιζε και τότε. Έτσι το 1883 ο Δήμος - τότε -Αιαντείου παρακαλεί την κυβέρνηση, όπως τα επιβατηγά πλοία που προσορμίζονται σε Βόλο, Μιτζέλα και Ωρεούς, διέρχονται και από την Αγία Κυριακή. 120 χρόνια μετά εμφανίζεται το ίδιο πρόβλημα και μάλιστα οξύτερο. Το ναυτικό Τρίκερι τίθεται και πάλι από την Ελληνική πολιτεία σε εμπάργκο και, παρά τα διαβήματα του Προέδρου της Κοινότητας και σχετική ερώτηση Βουλευτή, αναβάλλεται αδικαιολόγητα η υιοθέτηση μιας λύσης που θα βγάλει τον τόπο από τη θάλασσα απομόνωση και θα αυξήσει κατακόρυφα το τουριστικό ενδιαφέρον για την θερινή περίοδο. Τον Απρίλιο του 1912 επισκέφθηκε

Η Αγ. Κυριακή με τα ιστορικά καρνάγια της πάντα σε λειτουργία. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

το λιμάνι ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ως πρωθυπουργός. Τούτο αποδεικνύεται από την Πράξη της 22.4.1912 του Κοινοτικού Συμβουλίου που *“εγκρίνει δαπάνη 25 δραχμών για έξοδα δαπανηθέντα υπό τον Δημάρχον δι υποδοχήν του διελθόντος εκ του λιμένος Αγ. Κυριακής, Πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου”*.

Στη ρεματιά του λιμανιού χτίστηκε το 1786 από Ζουπανιώτες μαστόρους η **Αγία Κυριακή**, εκκλησία μονόκοχη, καμαρωτή, με τρούλο ισόστεγο και διαστάσεις 11,2 X 6,8 μ. Κάθε χρόνο στις 6 και 7 Ιουλίου γίνεται στο κέντρο του λιμανιού μεγάλο πανηγύρι.

Ένα παραδοσιακό τσιπουράκι στα ταβερνάκια της Αγίας Κυριακής δίπλα στο κύμα είναι μια πρόκληση, στην οποία δύσκολα μπορεί κανείς να αντισταθεί. Απομεσήμερο, ήλιος ζεστός, σταματάω στο πρώτο ταβερνάκι που συναντάω, στα **“Δελφίνια”** της **Αθνασίας Γιαννίτση**. Αναζητώ δροσερό καταφύγιο και το βρίσκω στο πιο προκεχωρημένο τραπέζι, μ

μόλις ενάμιση μέτρο από το κύμα. Κάτω από τη σιά που ρίχνει ένα γέρικο αρμυράκι, αφήνω τον ελαφρό σορόκο να θωπεύει το πρόσωπό μου με όλη τη δροσιά και την αμύρα της θάλασσας. Αγναντεύω μπροστά μου το λιμάνι, τα καϊκάκια και τις βάρκες που λικνίζονται ελαφρά, τα ταβερνάκια αρραδιασμένα το ένα δίπλα στο άλλο, πιο πίσω τα γραφικά σπιτάκια με τις κόκκινες σκεπές και πιο πάνω ακόμα τις απότομες - και σε πολλά σημεία απόκορημες - νότιες, νοτιοδυτικές πλαγιές του Τρίκερι. Αυτές οι πλαγιές προστατεύουν καλά το λιμάνι από τους ανατολικούς και τους βοριάδες, το αφήνουν όμως απόλυτα εκτεθειμένο στους νοτιάδες και ιδίως στο γαρμπή. Κάθε φορά που αυτοί οι άνεμοι ξεσπάνε, τίποτε δεν μπορεί να συγκρατήσει τη μανία τους, τα κύματα σαρώνουν το λιμανάκι της Αγίας Κυριακής και ορμούν ανενόχλητα στην προκυμαία.

Η προφύλαξη του λιμανιού με λιμενοβορα-

χίονες από όλους τους ανέμους και η μετατροπή του σε ασφαλέστατο καταφύγιο για όλα τα πλεούμενα-αλιευτικά και αναψυχής - είναι ένα από τα μεγάλα οράματα του Νίκου Φορτούνα. Το μεγαλεπήβολο σχέδιό του προβλέπει συνολική ανάπλαση και ανάδειξη του λιμανιού της Αγ. Κυριακής, με επέκταση της προβλήτας σε όλο το τόξο της παραλίας, πλακοστρώσεις, δημιουργίες χώρων πρασίνου, ανάπλαση πλατειών, πρόβλεψη χώρων στάθμευσης και εξυπηρέτησης επισκεπτών και διάφορα άλλα συμπληρωματικά έργα, που θα μεταβάλουν το λιμάνι σε πόλο έλξης τουριστών από στεριά και θάλασσα.

Μισό περίπου χιλιόμετρο πριν από την Αγ. Κυριακή υπάρχουν δύο ακόμη, πολύ μικρότεροι οικισμοί, ο **Μύλος** και η **Γεροπλόινα** (ή **Γεροπλίνα**). Ο Μύλος - που πήρε την ονο-

μασία του από παλιό ανεμόμυλο - έχει ήδη ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια την τουριστική του ανάπτυξη με την δημιουργία κάποιων καταλυμάτων. Σημαντικότερο έργο υποδομής που έχει αλλάξει τη μορφή του Μύλου είναι η δημιουργία από την Κοινότητα Τρικέρων ενός ευρύτατου δικτύου καλαίσθητων πλακόστρωτων δρομίσκων, που συνδέουν σχεδόν κάθε σημείο του οικισμού. Έτσι η αφόρητη λάσπη και η σκόνη του παρελθόντος έχουν δώσει τη θέση τους σ' αυτούς τους όμορφους πεζόδρομους. Έχει επίσης αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο η μικρή αλλά όμορφη πλαζ στα ΒΔ του οικισμού.

Το ασφάλτινο οδικό δίκτυο καταλήγει στον γειτονικό οικισμό γης Γεροπλίνας. Είναι ένας γραφικότερος ορμίσκος, που με κάποιες προστατευτικές προβλήτες, έχει μετατραπεί

Η προβλήτα της Αγ. Κυριακής, ανυπεράσπιστη στο έλεος του δυνατού γαρμπί. Με την επέκταση των λιμενοβραχιόνων στο λιμάνι προβλέπεται να προστατευθούν σημαντικά, τόσο η στεριά όσο και τα πλεούμενα. ΦΩΤ. ΝΙΚΟΣ ΦΟΡΤΟΥΝΑΣ

σ' ένα μικρό αλιευτικό καταφύγιο. Τα ελάχιστα σπιτάκια είναι σχεδόν αθέατα μέσα στον πυκνό ελαιώνα, που εκτείνεται ολόγυρα. Ένα πρωί ξεκινάω να επισκεφθώ τον πολύ σημαντικό - από άποψη αρχιτεκτονικής και θέσης - φάρο του Τρίκερι. Ο δρόμος μου περνάει αναγκαστικά από τη Γεροπλίνα. Καθώς σταματάω το αυτοκίνητο στον μικρό χώρο

τήσω ένα για μεζεδάκι.

Τον ευχαριστώ θερμά γι' αυτή την τόσο γενναιοδωρη προσφορά και ρωτάω το όνομά του.

- **Άγγελος Σούπας**, μου απαντάει.

- *Και από πού βγαίνει Άγγελε το "Σούπας"* ;

- *Δεν ξέρω, μου λέει γελώντας. Ίσως κάποιος παππούς μου να έκανε καλές σούπες ή να του*

Οικισμός Μύλος, δίπλα στην Αγ. Κυριακή, με όμορφη πλάζ και ωραίους πηλακώστρωτους πεζόδρομους, που έχουν αναβαθμιστεί κατακόρυφα την ποιότητα ζωής των κατοίκων του. (Επάνω) ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

Παλιά εικόνα της Αγ. Κυριακής, πολλά χρόνια πριν κατασκευαστεί η σημερινή λειτουργική προβλήτα μπροστά από τα σπίτια της ακτής.

Παλιοί σφουγγαράδες του Τρίκερι με το προϊόν το μόχθου τους. Στα χρόνια της ακμής του ο σφουγγαράδικος στόλος του Τρίκερι ήταν από τους δυναμικότερους της χώρας. (ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΚΕΡΩΝ)

στάθμευσης, βλέπω ακριβώς από κάτω στους βράχους της ακτής, έναν ψαρά να χτυπάει μ' ένα κομμάτι ξύλο τρία χταπόδια.

- *Καλημέρα, ωραία χταποδάκια έβγαλες.*

- *Ναι, πιάστηκαν χθες βράδυ στο παραγάδι. Αν είσαι εδώ ως το απόγευμα, θα σου κρα-*

άρεσαν οι σούπες.

- *Κύριε, έλα κι από μας, ακούγεται από κάπου μια γυναικεία φωνή. Κερνάμε καφεδάκι.*

Γυρίζω το κεφάλι μου προσπαθώντας να βρω από πού έρχεται η φωνή. Τελικά εντοπίζω μια παρέα στην αυλή ενός σπιτιού μέσα στα

Ο Άγγελος Σούπας την ώρα που χτυπάει με το ξύλο τα χταποδάκια του στα βράχια του όρμου της Γεροπλίνας. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

Ο ορμίσκος της Γεροπλίνας με τις μικρές του προβλήτες αποτελεί ένα ήρεμο και ασφαλές αλιευτικό καταφύγιο. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

πυκνά δέντρα του ελαιώνα.

Με καλημερίζουν πρόσχαρα και επαναλαμβάνουν την πρότασή τους.

- Προηγείται το ραντεβού μου με το φάρο, τους λέω γελώντας. Θα τα πούμε όταν επιστρέψω.

Με ευχάριστη διάθεση από τον αυθορμητισμό των άγνωστων αυτών ανθρώπων της Γεροπλίνας, ξεκινάω από τη δυτική άκρη του λιμανιού, δίπλα από ένα εικονοστάσι. Πολύ καλοσχηματισμένο το μονοπάτι, είναι χαραγμένο μερικά μέτρα πάνω από την ακτογραμμή. Με κατεύθυνση Δ-ΒΔ συνεχίζει ανάμεσα από πυκνές αγριελιές, και καταλήγει μετά από 10 ακριβώς λεπτά μπροστά στο φάρο. Είναι επιβλητικός, η λίθινη τοιχοποιία του διατηρείται σε άριστη κατάσταση. Βρίσκω δροσερό καταφύγιο στη μακριά σκιά που ρίχνει ο φάρος. Καθισμένος μόλις 5 μέτρα από τη βραχώδη ακτογραμμή, αγναντεύω απέναντι

το ακρωτήριο “Ποσειδίο” η “Σταυρός”, που με το ακρωτήριο του Φάρου, αποτελούν την πύλη του Παγασητικού, ένα άνοιγμα που μόλις ξεπερνάει τα τρία μίλια. Μπροστά μου η θάλασσα είναι διαυγής γαλαζοπράσινη, η επιφάνειά της μοιάζει ακίνητη. Είναι στιγμές απόλυτης γαλήνης. Οι μόνοι ήχοι που ακούγονται είναι ο ανεπαίσθητος φλοίσβος στους βράχους της ακτής κι ο μακρινός υπόκωφος θόρυβος από τις μηχανές ενός γκαζάδικου που διασχίζει το διαπόρι. Κάποια στιγμή ταράζουν την ηρεμία οι επίμονες κραυγές πεντέξι γλάρων, που διαγράφουν κύκλους πάνω από το κεφάλι μου. Ίσως κάπου κοντά υπάρχουν φωλιές με τα μικρά τους. Ένα ψαροκάικο βαμμένο κατακόκκινο περνάει από μπροστά. Είναι ο “Ευάγγελος” που κατευθύνεται στο Βόλο. Για μισό λεπτό τα απόνερά του σκάζουν στα βράχια της ακτής. Ύστερα τα πάντα ξαναγίνονται σιωπηλά.

Το λιμανάκι Αγ. Ιωάννη στο νησί Π. Τρίκερι είναι φιλόξενο καταφύγιο όχι μόνον για αθλιευτικά αϊθιά και για σκάφη αναψυχής. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

Ο περίφημος Φάρος του Τρίκερι, που απέχει μόλις 10 λεπτά από τον όρμο της Γεροπλίνας. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΒΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ

Μισό χιλιόμετρο ακριβώς πριν από το Τρίκερι, μια πινακίδα στα δεξιά μας δείχνει την κατεύθυνση προς την ακτή “**Αλογόπορος**” (6 χλμ) και το νησί Παλαιό Τρίκερι. Η πρώτη εμπειρία αυτής της διαδρομής - όταν πριν από πολλά χρόνια την είχαμε επιχειρήσει - ήταν τραυματική. Πάνω από μισή ώρα είχε διαρκέσει το μαρτύριο για να καλύψουμε την απόσταση των 6 χιλιομέτρων και μόνον χάρη στο πείσμα και τη περιέργειά μας είχαμε φτάσει στην ακτή του Αλογόπορου. Σήμερα, σε λιγότερο από 10' ο επισκέπτης του νησιού φτάνει στον Αλογόπορο και από εκεί με βάρκα προσεγγίζει σε ελάχιστα λεπτά το λιμανάκι του Αγίου Ιωάννη.

-Μας είναι γνωστή η ασφάλτινη διαδρομή, λέμε στον Νίκο, όταν μας προτείνει να πάμε

στον Αλογόπορο.

- Δεν σας είναι όμως γνωστή μια άλλη διαδρομή, απαντάει αινιγματικά.

Μερικές εκατοντάδες μέτρα πριν από την ακτή, αντικρίζουμε έναν χωματόδρομο που ανηφορίζει ελαφρά προς το εσωτερικό της χερσονήσου. Με το 4X4 κινούμαστε με μεγάλη ευχέρεια σ' αυτό τον καινούριο δρόμο, που βέβαια έχει ακόμη αρκετές ανωμαλίες. Η διαδρομή όμως είναι υπέροχη, περνάει ανάμεσα από πλαγιές και χαραδρώσεις κατάφυτες με κεδροκυπάρισσα, αγριελιές, πουρνάρια και αραιές μεγάλες κουμαριές. Για αρκετά λεπτά μας συντροφεύει προς τα δυτικά, ο χαριτωμένος και τόσο γνώριμός μας όγκος του νησιού με το λιμανάκι, το επιβλητικό του μοναστήρι και τις κατάφυτες με ελαιόδεντρα πλαγιές. Στην άκρη της χερσονήσου αλλάζουμε κατεύθυνση προς τα ανατολικά και αμέσως μετά προς τα νότια, ακολουθώντας πάντα το περιγράμμα της ακτογραμμής. Ξαφνικά, ανάμεσα από τα

κλαδιά των ελαιόδεντρων, προβάλλει απέναντί μας ένας γαλήνιος κολπίσκος.

- Αυτός είναι ο κόλπος του **“Θεριάκοντα”**, μας λέει ο Πρόεδρος, μια από τις πιο όμορφες για κολύμπι ακτές, σ’ όλη την περιοχή. Ως τώρα η πρόσβαση ήταν δυνατή μόνον με κουραστικό και δύσβατο μονοπάτι. Αυτός ο δρόμος των δυόμισι χιλιομέτρων, που κάποια στιγμή θα γίνει άσφαλτος, θα επιτρέψει στους επισκέπτες ν’ απολαμβάνουν με όλη τους την άνεση αυτή την ωραία ακτή. Επιπλέον θα διευκολύνει αφάνταστα το έργο των κτηνοτρόφων

κόλπο το τμήμα της στεριάς καλύπτεται από εκτεταμένο ελαιώνα, με μερικά υπεραιωνόβια ελαιόδεντρα και ανάμεσά τους κάποια μικρά αγροτόσπιτα. Πού και πού διακρίνονται διάσπαρτοι μέσα στα ελαιόδεντρα σωροί από πέτρες ή υπολείμματα από χαμηλές ξερολιθιές.

- Τον 7ο μ.Χ. αιώνα, μετά την καταστροφή του νησιού από σεισμούς και λειηλασίες, οι κάτοικοι διαπεραιώθηκαν στην ακτή του Θεριάκοντα και δεν είναι τυχαίο, που η τοποθεσία είναι γνωστή με την ονομασία, **“Κτίσματα”**,

Ο υπέροχος κόλπος του Θεριάκοντα με την διάνοιξη του νέου δρόμου είναι πλέον προσιτός σε ντόπιους και επισκέπτες. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

τέταρτης γενιάς, του **Γιάννη Πασσιά** και των παιδιών του, που συνεχίζουν την παράδοση σ’ αυτόν τον ερημότοπο.

Σαν επιβεβαίωση των λόγων του προβάλλει κάτω από το δρόμο μια μικρή στάνη, εγκαταστημένη σε μια απότομη πλαγιά, μόλις μερικά μέτρα πάνω από τη θάλασσα.

Ο κολπίσκος είναι υπέροχος, με άνοιγμα μικρότερο των 200 μέτρων, πλατύ βότσαλο και ανοιχτός μόνο στο βοριά. Γύρω από τον

μας εξηγεί ο Πρόεδρος. *Τώρα όμως προτείνω μια μικρή στάση στον φίλο μου το Χρήστο.*

350 μόλις μέτρα πριν από την ακτή του Αλογόπορου βρίσκεται στ’ αριστερά του δρόμου ένας άλλος **“Αλογόπορος”**, όχι όμως παραλία αλλά μια μικρή μονάδα, τεσσάρων αυτοτελών διώροφων κατοικιών. Το συγκρότημα έχει δημιουργηθεί εδώ και 5 χρόνια από τον **Χρήστο Σωτηρίου** και τη γυναίκα του **Καλλιόπη** και είναι απολύτως αθέατο από το

Ένα τμήμα από το γραφικό λιμανάκι στις Κόττες, που φημίζονται για το ολόφρεσκο ντόπιο ψάρι. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

Ένα τμήμα από το γραφικό λιμανάκι στις Κόττες, με τα ταβερνάκια, τον ξενώνα και το θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

δρόμο. Απόστρατος αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού στην Υπηρεσία Φάρων ο Χρήστος, μιλάει με νοσταλγία για τους υπερ-απόκεντρους φάρους της Παραπόλας, της Καντηλούςας και τόνους άλλους που γνώρισε στη διάρκεια της θητείας του. Τώρα έχει βρει απάνεμο καταφύγιο σ' αυτή την κατάφυτη πλαγιά, απέναντι ακριβώς από το νησί του Τρίκερι. Τα παραδοσιακά δώροφα σπιτάκια

Πρόεδρος.

- *Τι καφέ βρε Νίκο; επεμβαίνει ο Χρήστος. Την ώρα αυτή στα μέρη μας ο κόσμος πίνει τσιπουράκι.*

Η κυρά-Καλλιόπη παίρνει αμέσως το μήνυμα. Σε ελάχιστα λεπτά εμφανίζονται μπροστά μας ένα τσίπουρο εξαιρετικό με τσιτσιράβλα και φέτα Τρικεριώτικη, ενώ μετά από λίγο η ατμόσφαιρα μουσχοβολάει από τα φρεσκοτάτα

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

Η περίφημη Κρήνη στις Κόττες, κτίσμα εξαιρετικής αρχιτεκτονικής, κατασκευασμένο το 1772. Οι δύο βρύσες έχουν αένην ροή νερού υπέροχης ποιότητας.

Η περίφημη υπαίθρια κρήνη στις Κόττες, ένα έξοχο αρχιτεκτόνημα του 18ου αιώνα.

του, άριστα κατασκευασμένα με πέτρα και με ξύλο, μπορούν να φιλοξενήσουν το καθένα μέχρι 8 άτομα και διαθέτουν όλες τις ανέσεις. Χτισμένα μέσα σε ελαιώνα 8 στρεμμάτων, μόλις μερικά μέτρα πάνω από τη θάλασσα, προσφέρουν θεά εκπληκτική προς το νησί, πισίνα και εγκατάσταση υπαίθριας ψησταριάς. Από τις πιο ευχάριστες υπηρεσίες προς τους επισκέπτες είναι τα ολόφρεσκα ψάρια που βγάζει ο Χρήστος καθημερινά με το βαρκάκι καθώς και το αυθεντικό ζυμωτό ψωμί, που ψήνει η κυρα-Καλλιόπη στον ξυλόφουρο.

- *Θέλετε να πιούμε ένα καφέ; προτείνει ο*

μπαρμπουνάκια, που λίγη ώρα πριν έχει βγάλει ο Χρήστος με τα δίχτυα.

- *Θα σας ξαναδούμε το Σεπτέμβρη, λέω στους φίλους μας καθώς τους αποχαιρετώ, για καθημερινό ψάρεμα, κολύμπι και ηρεμία.*

Είναι μέρες τώρα, που ο Πρόεδρος μας μιλάει για τις **Κόττες**, το φυσικό περιβάλλον και τις βρύσες τους. Ο οικισμός βρίσκεται πεντέμιση χιλιόμετρα πριν από το Τρίκερι και είναι φωλιασμένος στον μυχό ενός θαυμάσιου φυσικού όρμου, ανοιχτού στην τραμουντάνα και στο γραίγο. Ως την εποχή της διάνοιξης του δρόμου προς το Τρίκερι ζούσε υπό καθεστώς

ομηρίας των διαθέσεων του Ποσειδώνα. Η μοναδική στεριανή του πρόσβαση ήταν το δύσκολο μονοπάτι μέσα από χαράδρα βορειοανατολικά του Τρίκειρι. Σήμερα ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος φτάνει ως την παραλία του οικισμού.

Οι Κότες μάς ήταν γνωστές από τις πρώτες επισκέψεις μας στο Τρίκειρι, σχεδόν αποκλειστικά για το ολόφρεσκο ψάρι, το χταποδάκι στη θράκα και τους νόστιμους τσιπουρομεζέδες.

- *Τώρα θα γνωρίσετε κι ένα άλλο πρόσωπο του οικισμού στα ηπειρωτικά, εξίσου γοητευτικό με τα παράλια, μας ανακοινώνει ο Πρόεδρος.*

Βαδίζουμε αρχικά στην νεότευκτη προκυμαία και συναντάμε αρκετά πετρόχτιστα σπίτια του παρελθόντος και ανάμεσά τους ένα παλιό ελαιοτριβείο. Στο αντικρινό, βόρειο τμήμα του ορμίσκου δεσποζουν δύο εκκλησούλες, μόλις μερικά μέτρα πάνω από τη θάλασσα.

Χαμηλότερα των **Αγίων Αποστόλων**, κτίσμα του 1801 με υπέρστεγο τρούλλο, που ανεγέρθηκε στη θέση προγενέστερου ναού και, λίγο υψηλότερα, της **Παναγίας Ελεούσας**, που οικοδομήθηκε πριν 35 χρόνια στα ερείπια τρίκλιτης βασιλικής Βυζαντινής, που είχαν πυροπολήσει πειρατές,

και να αποτελέσει οδό μονής κατεύθυνσης προς τον οικισμό. Λίγο πιο πάνω περνάμε δίπλα από ένα τοξωτό πέτρινο γεφύρι του 18ου αιώνα, εξαφανισμένο κυριολεκτικά μέσα σε ζούγκλα, εξαιτίας των μεγάλων βροχοπτώσεων της τελευταίας χρονιάς. Σ' ένα λεπτό βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα πετρόχτιστο οίκημα. Εδώ μας υποδέχεται ο Αχιλλέας, που από το πρωί με τσεκούρια και αλυσοπρίονα δίνει τη μοναχική του μάχη ενάντια στη ζούγκλα.

- *Ελάτε τώρα να γνωρίσετε τις φημισμένες βρύσες του χωριού, λέει ο Πρόεδρος και μπαίνει πρώτος στο σπιτάκι.*

Αρχικά μας τυλίγει μια απίστευτη δροσιά και αμέσως μετά αντικρίζουμε το αρχιτεκτονικό αριστούργημα της κρήνης, χτισμένο περιτέχνα με πελεκημένη πέτρα. Σ' ένα σημείο είναι σκαλισμένη η χρονολογία 1772, ενώ στη βάση του κτίσματος η γούρνα είναι γεμάτη με νερό, που ρέει άφθονο από δύο βρύσες, ακόμα κι αυτή την εποχή. Δοκιμάζουμε το νερό. Είναι πολύ κρύο και σε γεύση εκπληκτικό, και αποτελεί έναν από τους κύριους τροφοδότες σε νερό του Τρίκειρι.

Συνεχίζοντας τη διαδρομή μας συναντάμε αμέσως μετά άλλη μία εξαιρετική πετρόχτιστη

Τμήμα του περίφημου "Τειχόκαστρου", που ζώνει τον Παγασπτικό με το Αιγαίο και υπήρξε θέατρο σκληρότατων μαχών με τους Οθωμανούς το 1823 και 1827.

Από το κέντρο του οικισμού ανηφορίζουμε προς το εσωτερικό, έναν πλακόστρωτο δρομίσκο με 40 άνετα σκαλοπάτια, που ελίσσονται ανάμεσα από σπίτια με λουλουδιασμένες αυλές και άφθονη βλάστηση. Καθώς τελειώνουν τα σκαλοπάτια βρισκόμαστε μπροστά στο μοναδικό κατάλυμα του οικισμού, με έξι δωμάτια και θέα εκπληκτική σ' όλο τον κόλπο. Ήδη όμως μια εικόνα διαφορετική καταλαμβάνει τον δυτικό ορίζοντα. Είναι μια κοιλάδα απόλυτα προφυλαγμένη ανάμεσα σε λόφους, κατάφυτη από πορτοκαλιές, λεμονιές και ελαιόδεντρα.

- *Κάποτε ο τόπος ήταν ακόμη ωραιότερος, λέει ο Πρόεδρος, ήταν ένα μοναδικό περιβάλλον από πορτοκαλιές και λεμονιές που ευωδίαζε και έκανε καρπούς σχεδόν όλο το χρόνο. Δυστυχώς πολλά από αυτά τα ωραία δέντρα καταστράφηκαν.*

Βαδίζουμε συνεχώς σ' ένα ωραίο χωμάτινο μονοπάτι, που πρόκειται να πλακοστρωθεί,

βρύση της ίδιας εποχής, με αδύνατη όμως ροή νερού που προέρχεται από παρακείμενο πηγάδι. Ολοκληρώνοντας το οδοιπορικό μας σ' αυτή την εκπληκτική - αλλά αθέατη από την παραλία - περιοχή του οικισμού, επιστρέφουμε στην προκυμαία. Είναι ήδη μεσημέρι, η παρέα μας έχει μεγαλώσει και είναι η καλύτερη ώρα για ένα τσιπουράκι πλάι στη δροσιά της θάλασσας.

ΤΟ "ΔΙΑΚΟΠΙ", ΤΟ "ΤΕΙΧΟΚΑΣΤΡΟ"

ΚΑΙ ΤΑ ΝΟΤΙΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΤΙΣΣΑΙΟΥ

7,2 χλμ. ακριβώς πριν από το Τρίκειρι (και 2,2 χλμ. πριν από τη διασταύρωση προς Κότες) βρίσκεται η τοποθεσία "Διακόπι", στον μυχό του βαθύτατου ομί-

Αγία Βάσω, ο πρώτος από τους αθηναϊκούς κόλπους που συναντάμε στην ακτογραμμή του Αιγαίου νότια του Τισσαίου. ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

νυμου κόλπου. Σύμφωνα με τον ερευνητή **Γιώργο Θωμά**, το ακτωνύμιο “Διακόπι” προέρχεται από το ρήμα “Διακόπτω” επειδή, όπως σημειώνει ο ίδιος “δεν διακοπτόταν μόνον γεωγραφικά το Τρίκερι αλλά και πολιτιστικά, μια και ξέρουμε τη διαφορά του λαϊκού πολιτισμού του από τον πολιτισμό του υπόλοιπου Πηλίου”.

Εδώ λοιπόν, σύμφωνα με τον ιστορικό ερευνητή **Κώστα Λιάπη**, ίσως να ορίστηκαν γύρω στο 1760 τα γεωγραφικά όρια ανάμεσα στο Τρίκερι και την Αργαλαστή, η οποία παλιότερα είχε στην πλήρη κυριότητά της όλη τούτη τη χερσόνησο, ως τα ακρωτήρια Αιάντειο και Τραχήλι.

Φτάνοντας στο Διακόπι ο ταξιδιώτης θα αντικρύσει δίπλα στην ακτή, σκουριασμένα από την αλμύρα της θάλασσας, τα σιδερένια τμήματα του σπαστήρα που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή του δρόμου στα τέλη της δεκαετίας του '70. Ο παρατηρητικός όμως

ταξιδιώτης θα διακρίνει κάτι ακόμα, πολύ σημαντικότερο. Είναι μια - ταπεινή εκ πρώτης όψεως - ξερολιθιά, που, ξασπρισμένη από τον ήλιο, ανηφορίζει με κόπο από τη θάλασσα ως λίγο πιο πάνω στην κατοστράχαλη ράχη του Τισσαίου, που στο σημείο αυτό αποτελεί και το στενότερο τμήμα της μαγνησιακής χερσονήσου ανάμεσα στον Παγασητικό και στο Αιγαίο. Η ταπεινή αυτή ξερολιθιά, που μοιάζει να “ζώνει” τις δύο θάλασσες δεν είναι άλλη από το θρυλικό “**Τειχοκαστρο**” και τα “**Ταμπούρια**” που έστησαν την άνοιξη του 1823 οι Θεσσαλομακεδόνες αγωνιστές, σαν τελευταία γραμμή άμυνας στ’ ασκήρια του Κιουταχί πριν από το Τρίκερι. Σ’ αυτά τα σκληρά πετροβούνια έλαβαν χώρα το Μάη του 1823 σκληρές μάχες που κατέληξαν σε πανωλεθρία των Αλβανών, που ανάμεσα στους άλλους έχασαν και τον αρχηγό τους Κουτέρφ Μπέη. Τέσσερα χρόνια αργότερα στο πετροβούνι του Τισσαίου θα λαλήσουν και πάλι τα

καριοφίλια των Ελλήνων και θα ξαναπάρουν φωτιά το Τειχόκαστρο και τα Ταμπούρια. Στις 17 Νοέμβρη του 1827 συγκεκριμένα, σε μια προσπάθεια των Τουρκαλβανών να φέρουν βοήθεια στο Τρίκερι - που τη φορά αυτή πολιορκείται από τους Έλληνες - διεξάγεται μια μεγάλη μάχη κατά τη διάρκεια της οποίας οι Τουρκαλβανοί έχουν τρομακτικές απώλειες με 500 νεκρούς και ανάμεσά τους τον τρομερό τους αρχηγό Νούρκα Σέβρανη.

Πάνω σ' αυτή τη μαρτυροκαπνισμένη και αιματοβαμμένη ξερολιθιά ανηφορίζω με ήλιο καυτερό. Είναι μια πορεία κοπιαστική πάνω στις σκληρόπετρες, που αντανakλούν όλη τη ζέση του ηλίου. Σύμφωνα με την Τρικεριώτικη παράδοση το οχυρό αυτό χτίστηκε μέσα σε μια νύχτα - ή κατ' άλλους σε τρία μερόνυχτα - και βοήθησαν όλοι οι Τρικεριώτες, γυναίκες, άντρες, ηλικιωμένοι και παιδιά. Αυτό βέβαια μοιάζει αδύνατο, αν παρατηρήσουμε την επιμελημένη κατασκευή με αρκετά πελεκημένα αγκωνάρια, το πλάτος που φτάνει τα δύο μέτρα και το συνολικό μήκος, που από το Διακόπι ως τις απόκρημνες πλαγιές του Αιγαίου στη θέση "Φιδόρεμα", ξεπερνάει το ένα χιλιόμετρο. Κατά την πολύ ενδιαφέρουσα άποψη του Κ. Λιάπη, *"ίσως η πέτρινη αυτή μάντρα που ζώνει το Διακόπι να προϋπήρχε - με κάποια λιτότερη μορφή της - του "Κάστρου, ως όριο των κοινοτικών εκτάσεων Τρίκερι και Αργαλαστής. Το τείχος λοιπόν αυτό απλά θα πρέπει ν' αποτελεί διεύρυνση της προϋπάρχουσας εκείνης πετρωτής οριογραμμής"*.

Ανηφορίζουμε με τον Αχιλλέα τον βατό χωματόδρομο πάνω από το Διακόπι, που κόβει σ' ένα σημείο του το τείχος. Είναι μια καινούρια χάραξη, ένα μεγάλο όραμα του Νίκου Φορτούνα, που προορίζεται να συνδέσει με δρόμο δυόμιση χιλιομέτρων το Διακόπι με την Αγία Κυριακή, συντομεύοντας έτσι κατά 9 χιλιόμετρα την πρόσβαση των επισκεπτών προς το λιμάνι.

700 ακριβώς μέτρα πάνω από το Διακόπι και την ασφάλτο ο δρόμος διχάζεται. Στα δυτικά διακρίνεται η νέα χάραξη προς την Αγία Κυριακή, ενώ προς τα ανατολικά ο χωματόδρομος ακολουθεί πορεία παράλληλη με τη θάλασσα και την κορυφογραμμή του Τισσαίου. Για πρώτη φορά (!) μετά από τόσα χρόνια και τόσες επισκέψεις μου στο Τρίκερι, επιχειρώ αυτή τη διαδρομή. Η ομορφιά της είναι

αξεπέραστη. Στα πρώτα χιλιόμετρα θαυμάζουμε από ψηλά το μεγαλειώδες πανόραμα της απόκρημνης ακτογραμμής του Αιγαίου, με πλαγιές που καταλήγουν σχεδόν κατακόρυφα ως τη θάλασσα. Μετά το πρώτο ημερεύει αισθητά διασχίζουμε τους τριπύους ελαιώνες, ρηματιές και πλαγιές λουλουδιασμένες, μια μοναχική αγροτική κατοικία με στάνη. Οι ακτές γαληνεύουν κι αυτές, σχηματίζουν ανάμεσα τους αναρίθμητους κολπίσκους και όρμους απίστευτης ομορφιάς. Πάνω από τα κεφάλια μας ορθώνεται διαρκώς ο καταλυτικός όγκος του Τισσαίου, ένας φράκτης απροσπλάτος, που κρατάει χωρισμένες τις δύο θάλασσες.

10,2 χλμ. συνολικά μετά το Διακόπι ο δρόμος σταματάει απότομα μπροστά σε μια στάνη με τσίγκινες καλύβες, κάτω ακριβώς από τις κατακόρυφες ορθοπλαγιές του Τισσαίου. Είναι το τέρμα μιας διαδρομής μοναχικής και αθέατης αλλά συναρπαστικής στον ύψιστο βαθμό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κάποιο συννεφιασμένο πρωινό αναστέλλω τις περιηγητικές μου δραστηριότητες και επισκέπτομαι τον Πρόεδρο στο επιτελείο του, στα γραφεία της Κοινότητας. Εδώ, περιτοιχισμένος από πίνακες Τρικεριώτικων ιστοφόρων και φωτογραφίες διατελεσάντων Προέδρων και Δημάρχων, ο Νίκος Φορτούνας οραματίζεται, σχεδιάζει και φέρνει σε πέρας την αποστολή του. Καθαριότητα, υγεία, παιδεία, μόνιμη ύδρευση στο Τρίκερι, αναπλάσεις χώρων, έργα οδοποιίας και ποικίλων υποδομών, έργα πολιτισμού, είναι μια αδιάκοπη 9χρονη δράση, που με γοργούς ρυθμούς αλλάζει ριζικά τη φυσιογνωμία του τόπου, αναδεικνύει το Τρίκερι σε χώρο φιλικό για τους κατοίκους του και προορισμό ελκυστικό για τους επισκέπτες του.

Ανάμεσα στους διατελέσαντες Προέδρους διακρίνω τη φωτογραφία του Βασίλη Φορτούνα, του πατέρα του, που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή.

-Έχασες την ευκαιρία να γνωρίσεις έναν μεγάλο άνθρωπο, μου λέει ο Νίκος.

Το 1965 επί των ημερών του άρθηκε η πρώτη απόφαση για τη διάνοιξη του δρόμου, που ολοκληρώθηκε 30 χρόνια αργότερα επι προε-

δριάς του γιού του.

Προς το μεσημεράκι ξαναφωτίζει τα καλντερίμια του Τρίκερι ο ήλιος. Δεν κατάλαβα πότε πέρασαν τόσες ώρες στα γραφεία της Κοινότητας, θα μπορούσαν να είναι άλλες τόσες.

Αποχαιρετώ τον Πρόεδρο Νίκο Φορτούνα, αποχαιρετώ το ναυτοχώρι του Τρίκερι. Αισθάνομαι δεμένος μαζί του περισσότερο από κάθε άλλη φορά.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά:

- Τον **Γιώργο Μαραβέλια** και την οικογένειά του για την πρόθυμη φιλοφενία στον ξενώνα τους.

- Τους αγαπητούς φίλους και ιστορικούς ερευνητές **Κώστα Πατρίκο** και **Κώστα Λιάπη**, που τόσο πρόθυμα και άμεσα έθεσαν στη διάθεσή μας το πολύτιμο ερευνητικό και συγγραφικό τους έργο για την περιοχή.

- Τον φίλο φωτογράφο **Μιχάλη Πόρναλη** για την αποφασιστική συμμετοχή του στην φωτογραφική πληρότητα του άρθρου.

- Τον υπάλληλο της Κοινότητας Τρικέρων **Αχιλλέα Κοττά**, για την πολύωρη συμμετοχή του στις περιηγήσεις μας.

- Κάθε κάτοικο του Τρίκερι - και δεν είναι λίγοι - που με πληροφορίες ή οποιοδήποτε άλλο τρόπο βοήθησε το έργο μας.

- Τέλος την **οικογένεια του Νίκου Φορτούνα** για τις φιλόξενες στιγμές που μας χάρισε και τον **Πρόεδρο προσωπικά**, χωρίς τις ατελείωτες ώρες και τις πληροφορίες του οποίου, το άρθρο μας για το Τρίκερι θα ήταν σημαντικά φτωχότερο.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΗΣΗΣ : 24230

Κοινότητα Τρικέρων : 91100, 91223

Αστυνομία : 91220

Λιμεναρχείο : 91400

Περιφερειακό ιατρείο : 91221

Ταχ. Γραφ. / Ταμειυτήριο : 91050

ΔΙΑΜΟΝΗ

ΤΡΙΚΕΡΙ: Ενοικ. δωμάτια ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΜΑΡΑΒΕΛΙΑ Α. τάξεως (4 δίκλινα, 3 τρίκλινα) με μπάνιο, TV, πολυκουζίνα και ψυγείο. Στο ισόγειο λειτουργούν παντοπωλείο και

ταβέρνα. Τηλ 91660 - 91411 - 6972/372950

ΚΟΤΤΕΣ: Ενοικ. δωμάτια ΣΤΑΜΑΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ - Ψαροταβέρνα “Ο ΧΡΗΣΤΟΣ”, τηλ. 91094

ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗ:

ΤΥΛΙΓΓΑΔΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ τηλ. 91618

ΧΑΤΖΗΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣ τηλ.91279

ΜΥΛΟΣ: ΚΛΙΑΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

τηλ. 91587-91343

ΝΗΣΙ Π. ΤΡΙΚΕΡΙ :ΝΙΚΟΣ ΤΡΙΜΗΣ (Δωμάτια και ταβέρνα, μεταφορές με θαλάσσιο ταξί στο Νησί από Αλογόπορο, Βόλο και κάθε σημείο του Παγασητικού).

τηλ. 6976/851056, 24230/55210

ΞΕΝΩΝΑΣ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

τηλ. 24230/54015

ΑΛΟΓΟΠΟΡΟΣ : ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ (Ενοικιαζόμενες κατοικίες)τηλ. 24210/70019 - 70227 κιν. 6977/896618 6937/381790

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΡΙΚΕΡΙ

ΒΟΛΟΣ: 75 χλμ ΘΕΣ/ΚΗ 280 χλμ

ΑΘΗΝΑ 390χλμ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κ. Λιάπης, Το “Τειχόκαστρο” και τα “Ταμπούρια” των αγωνιστών του ‘21 στο Τρίκερι.

- Κ. Λιάπης, “Πήλιον Όρος”, εκδ. Εταιρείας Ανάπτυξης Πηλίου, Ζαγορά 2001

- Κ. Μακρής, “Τρίκερι, ο βιγλάτορας του Παγασητικού”, περιοδ. Πλώρη, τευχ. 6, Ιούνιος 2001

-Κ. Δ Πατρίκος, “Το Τρίκερι. Από το μύθο στην ιστορία και στο σήμερα”, Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ, Βόλος 1998.

-Κ. Δ Πατρίκος, “Ναυτότοπος της Μαγνησίας η Αγ. Κυριακή Τρικέρων”, εφημ. Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ. 13.4.2003

-Κ. Δ Πατρίκος, “Εκκλησίες, μοναστήρια και ξωκκλήσια του Τρίκερι”, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΚΕΡΩΝ 2003

-Κ. Δ Πατρίκος, “Τα Πυργόσπιτα των Τρικέρων”, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΚΕΡΩΝ 2001

-Δ. Ι Πατρίκος, “Η Τρικεριώτικη γυναικεία φορεσιά”, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΚΕΡΩΝ 2002

-Γ. Καρταπάνης, “Βασίλης Παλιαρούτης ή Μπίλ”, περιοδ. ΩΡΕΣ 1993

- Ιστορικά χειρόγραφα αρχείου οικ. Φορτούνα.

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

ΜΠΙΑ Βασίλης Παλιαρούτης

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

Στην Στενή Βάηλη Αθωννήσου
με το φωκάκι "Θοδωρής".

Τον λαϊκό τραγουδοποιό του Τρίκερι Βασίλη Παλιαρούτη, τον πασίγνωστο ΜΠΙΑ, τον γνωρίσαμε ένα απομεινέριο στο λιμανάκι της Αγ. Κυριακής. Στα 78 του πια σήμερα, με πρόσωπο σκαμμένο από την αλμύρα των κυμάτων και τις περιπέτειες της ζωής, αγναντεύει τη μεγάλη αγάπη του, τη θάλασσα και μιλάει για την άλλη μεγάλη αγάπη της ζωής του, το μπουζούκι.

Μας πάει με τη θύμηση μισόν αιώνα πίσω, εκεί γύρω στο '50, όταν, ναυτάκι ακόμα του πολεμικού μας ναυτικού στη Σαλαμίνα, τόφερε η μοίρα να γνωρίσει από κοντά τους δύο ρεμπέτες γίγαντες, τον Βασίλη Τσιτσάνη και τον Γιάννη Παπαϊωάννου. Αυτοί τον μύησαν στα μυστικά του μπουζουκιού και ο Μπιή με τη σειρά του τους χάριζε στιχάκια πηγαία και αυθόρμητα, αυτό ήταν το ταλέντο του. Κάποια από αυτά έγιναν μεγάλες λαϊκές επιτυχίες, μα ποιος τόμαθε ποτέ; Αναθυμάται ο Μπιή με νοσταλγία την πολυτάραχη ζωή, τα γλῆντια, τα πανηγύρια και τους γάμους, τη φήμη και τη δημοσιότητα, με τη μορφή του εξώφυλλο σε μεγάλο Γερμανικό οδηγό για την Ελλάδα. Φεύγοντας μας χαρίζει δυο-τρία στιχάκια του, με τη γνωστή ευρηματικότητα και χιούμορ:

*"Τι συμφορά που έπεσε στην τρίτη ηλικία
μ' αυτά τα νέα κύματα και τα καυτά μπικίνια
αχ νάμουν είκοσι χρονώ και νάξερα και γλώσσες
να δεις τι θα ήα πάθουνε τούτες εδώ οι κλώσσες".*

Δεν ξεχνάει όμως και τις Τρικεριώτισσες.

*"Όμορφη Τρικεριώτισσα ποτέ δεν σε ξεχνάω
σε όποια μέρη κι αν βρεθώ στα πέρατα κι αν πάω".*

Η Τρικεριώτικη γυναικεία φορεσιά

Άφθαρτη από το χρόνο, πανέμορφη, ακμαία και ζωντανή, παραμένει μέχρι τις μέρες μας, η περίφημη Τρικεριώτικη γυναικεία φορεσιά.

εν θα τη συναντήσετε μόνο στο μουσείο ή σε κάποιο χορευτικό σύγκροτο, αλλά σε όλα τα Τρικεριώτικα σπίτια. Μέσα στο μπαούλο, θα βρείτε μια ή περισσότερες φορεσιές που τις προσέχουν και τις συντηρούν με θρησκευτική ευλάβεια. Κάθε

μάννα την παραδίδει στην κόρη της, όχι μόνο σαν προίκα, μα σαν κειμήλιο και ιερή παρακαταθήκη. Και όλες οι λυγερόκορμες Τρικεριώτισσες, θεωρούν τιμή και χρέος και έθιμο ακατάλυτο, να φορούν την παραδοσιακή τους στολή, σε πάρα πολλές εκδηλώσεις, όπως σε αρραβώνες, γάμους, γιορτές, πανηγύρια, το βράδυ της Ανάστασης, αλλά και τη παραμονή της Πρωτομαγιάς και το απόγευμα της Παρασκευής του Πάσχα, δηλαδή της Ζωοδόχου Πηγής. Τότε, γίνεται ένας θαυμάσιος χορός, στην πλακόστρωτη πλατεία του χωριού, μόνο από Τρικεριώτισσες που φορούν την παραδοσιακή τους φορεσιά.

Η πρώτη απεικόνιση και μάλιστα έγχρωμη, της Τρικεριώτικης στολής, έγινε το 1825 από τον Ο. Μ. de Stackelberg και βρίσκεται στη βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη. Από τότε όμως, μέχρι να κατασταλάξουμε στο σημερινό αριστούργημα της γιορτινής φορεσιάς, χρειάστηκε πολύς κόπος, μεγάλη φαντασία, επιδεξιότητα, καλαισθησία και μεράκι. Η σημερινή της μορφή, πρέπει να οριστικοποιήθηκε μέσα στη δεκαετία του 1860 και από τότε παραμένει αναλλοίωτη.

Η επίσημη φορεσιά, η γιορτινή ή τα "βαρειά", όπως τη λένε, είναι η πιο πλούσια διακοσμημένη, χρυσοκέντητη και αποτελείται από πολλά

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

κομμάτια, που φοριούνται με την παρακάτω σειρά. Πρώτα η Τρικεριώτισσα βάζει κατάσρακα ένα απλό πάνινο πουκάμισο για τον ιδρώτα, που το λένε "ντεκοντέ" ή "ντεκολτέ". Μετά, ένα πάνινο μεσοφόρι, το "κολοβόλι" και πάνω από αυτό, δύο ή περισσότερες "μαλλίνες", δηλαδή μεσοφόρια από μάλλινο ύφασμα. Το κολοβόλι και οι μαλλίνες έχουν το σχήμα του εξωτερικού φουστανιού και ο προορισμός τους είναι να δίνουν όγκο ή φούντωμα στη στολή. Πάνω από τις μαλλίνες φοριέται η "ασπρούδα", δηλαδή ένα μακρύ και φαρδύ πουκάμισο από χασέ, που στις άκρες των μανικιών, στην τραχηλιά και στον ποδόγυρο, έχει κοφτό κέντημα. Συνήθως, φοράνε δυο καλά κολλαρισμένες ασπρούδες, τη μία πάνω στη άλλη, για να αποτελέσουν τη βάση, πάνω στην οποία θα φορεθεί το "ολόσκεπο", δηλαδή το ολομέταξο πουκάμισο με τα χρυσά κεντήματα. Πάνω από το πουκάμισο αυτό, φοριέται το μεταξωτό φουστάνι, που έχει πολλές πιέτες, τις "ντούκες" όπως τις λένε και στο κάτω μέρος είναι στολισμένο γύρω-γύρω, με μια χρυσοϋφαντη ταινία, που τη λένε "ποδόγυρο". Στη μέση, βάζει τη χρυσοκέντητη ζώση, που μπροστά κλείνει με τα ασημένια κλειδωτάκια και κάτω απ' αυτά, μπαίνει ο "τσεβρές", δηλαδή ένα τετράγωνο άσπρο μαντήλι από οργαντίνα, κεντημένο με κοφτό κέντημα, διπλωμένο τριγωνικά. Πάνω στο κεφάλι, βάζουν ένα λεπτό κίτρινο μαντήλι με κρόσια και στο πίσω μέρος κάτω από το

μαντήλι, στο πάνω μέρος της πλάτης, κρεμάνε ασημένιες κοτσίδες ή μια φαρδιά κορδέλα δεμένη φιόγκο. Τέλος, το χρυσό βελονάκι με τις τρεις ντούμπλες, κλείνει την τραχηλιά στο πουκάμισο. Ο όγκος της στολής, ο συνδυασμός και η αρμονία των χρωμάτων και τα ολόχρυσα εντυπωσιακά κεντήματα, δίνουν ένα αξιοθαύμαστο και ανεπανάληπτο αισθητικό αποτέλεσμα, που δεν χορταίνεις να το βλέπεις και να το θαυμάζεις.

Σύμφωνα με το έθιμο οι νιόπαντρες Τρικεριώτισσες προσκομίζουν την Κυριακή των Βαΐων βάγια στην εκκλησία. (αριστερά)

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ

ΦΩΤ. Μ. ΠΟΡΝΑΛΗΣ